

Наше Слово

PIK LXIII № 42 (3193) WARSZAWA, 21 ŻOŹDNIĄ 2018 ROKU
CENA – zł. 3,50 zł (VAT = 5%) – CENA NUMER INDEKSU 366609

UKRAIŃSKIY TIJNEBIK TYGODNIK UKRAIŃSKI UKRAINIAN WEEKLY
Інтернетівська газета www.nasze-slowo.pl ISSN 0027-8254

Православна церква в Україні:

НА ШЛЯХУ ДО АВТОНОМІЇ

Софійська площа в Києві.
Молитва за автокефалію
Української православної церкви.
Джерело: president.gov.ua

У четвер, 11 жовтня, відбулася доленосна історична подія як для Української православної церкви, так і для української держави у міжнародному політичному значенні. Вселенський патріарх Варфоломій приступив до надання автокефалії Православній церкві України. Це означає початок отримання томосу – права мати незалежну від Московського патріархату духовну структуру.

Речник Київської патріархії архієпископ Євстратій (Зоря) оприлюднив рішення Синоду. «Вселенський патріархат приступив до надання автокефалії Православній церкві України», – ідеться у повідомленні. Після розширеного обговорення Синод ухвалив:

«1) Підтвердити вже прийняте рішення про те, щоб Вселенський патріархат приступив до надання автокефалії Церкві України.

2) Відновити станом на сьогодні Ставропігію Вселенського патріарха в Києві, одну з його багатьох Ставропігій в Україні, які завжди там існували».

Крім того, Константинополь зняв анафему (відлучення від церкви) і поновив у своєму єпископському або священницькому сані Філарета Денисенка, Макарія Мелетича та їхніх послідовників.

Синод скасовує зобов'язання Синодального листа 1686 року, який надавав право московському патріарху висвячувати київського митрополита, а також закликає утриматися від захоплення церков, монастирів та іншого майна.

Розрив із Російською православною церквою для України – геополітичне рішення, яке свідчить про більшу політичну самостійність.

«Томос – фактично ще один Акт проголошення незалежності України. Імперія втрачає один із останніх важелів впливу на свою колишню колонію», – наголосив президент України Петро Порошенко 14 жовтня на Софійській площі в Києві, де для відзначення цієї події зібрались сотні людей.

Тепер в Києві має відбутися Об'єднуючий собор для оголошення нової автокефальної православної церкви. Експерти прогнозують, що він пройде до кінця 2018 року (про це більше на с. 5).

«Питання томосу та автокефалії виходить далеко за межі церковного життя. Тому до нього долучилася держава. Це є питання нашої незалежності. Це – питання нашої національної безпеки. Це – питання нашої державності. Це – питання всієї світової геополітики», – додав Порошенко.

По суті, від часів отримання незалежності Україна як держава вже виступала за надання автокефалії православної церкві. Значних зусиль до цього доклав у 2008 році президент Віктор Ющенко. В 2016 році Світовий конгрес українців (СКУ) також звертався до Вселенського патріарха, а президент СКУ Євген Чолій кілька разів здійснював офіційний візит до нього.

Петро Порошенко продовжив спроби здобути автономію православної церкви. 9 квітня 2018 року він також здійснив офіційний візит до патріарха у Стамбулі, який виявився найбільш успішним. ■

Христина ЗАНІК

Що дозволено в демократичній Польщі?

ІГОР ІСАЄВ,
головний
редактор
порталу
PROstir.pl

«**Q**uod licet Iovi, non licet bovi» (Що дозволено Юпітерові, не дозволено бику), — каже латинська мудрість. Давні римляни, говорячи таким чином про подвійні стандарти, натякали на історію викрадення королівни Європи Зевсом-Юпітером, що прийняв вигляд бика.

Польська прокуратура в Білостоці на початку жовтня не знайшла ознак злочину в Марші націоналістів на честь Ромуальда Райса «Бурого» в Гайнівці. Цей «проклятий» солдат наганяв жах на місцеве православне, українське та білоруське населення; він і його вояки стоять за смертю десятків цивільних громадян Польщі, дарма що відмінного від римо-католицького віросповідання.

Наприкінці лютого в Гайнівці відбувся вже третій марш на честь «проклятих» солдат, зокрема «Бурого». Його організували крайні польські націоналісти — Obóz Narodowo-Radykalny (ONR), асоціація «Marsz Niepodległości» та локальна «Narodowa Hajnówka».

Учасники ходи скандували: «Велика католицька Польща», «Бурий, Бурий, наш герой», «Національна Гайнівка», «Раз серпом, раз молотом червону голу», «На деревах замість листя висітимуть комуністи».

Я був у той день у Гайнівці, і дещо привернуло мою увагу — учасники не приховували відвертих нацистських

і расистських символів, навпаки, хизувалися ними і ніби просили — зробіть нам фото. Посередині, серед зелених із «фалангою» прапорів ONR, несли великий чорний прапор із «кельтським хрестом» — символом домінації білої раси (*на фото*), одним із найпоширеніших символів сучасних європейських расистів. Поряд, що теж видно на світлині, йшла поліція і не реагувала на зауваження численних спостерігачів, активістів і журналістів про те, що організатори пропагують тоталітарну символіку, а це може бути причиною для рішення про припинення ходи і відкриття прокуратурою провадження за цими фактами.

Після заходу активісти надіслали до прокуратури два повідомлення — про можливість вчинення злочину організаторами маршу, які під час ходи пропагували тоталітарну і фашистську ідеологію (ст. 256 Кримінального кодексу Польщі); та про бездіяльність поліції.

Обидві справи районна прокуратура в Білостоці закрила — поліція, на думку прокурорів, діяла адекватно, натомість націоналісти не порушили закону. Як наголосили в білостоцькій прокуратурі, «кельтський хрест не можна однозначно віднести до символіки тоталітарного, нацистського характеру». Також прокуратура послалася на закиди щодо «Бурого» — на її думку, «він брав активну участь у збройній боротьбі за

відновлення незалежності Польщі, хоча також вчинив вбивство низки мирних жителів».

Прокурори з Білостока не вперше хворіють на вибірккову сліпоту щодо контексту. П'ять років тому, після повідомлення про свастику з написом «Євреї геть», прокурор Давид Рошковський з прокуратури Білосток-Північ відмовився відкривати провадження, адже, згідно з його обґрунтуванням, свастика пов'язується з нацизмом лише в Європі і в Америці, а от «в Азії це загальновищаний символ щастя та процвітання» (серйозно? а як щодо того, що «символ

щастя» з'явився в європейському, не азійському місті, поряд із написом антисемітського характеру?). Після цієї відмови, щоправда, генпрокуратура розпочала контрольні процедури у Білостоці, посаду втратив керівник секції, справу таки відкрили, проте Рошковського не спіткали жодні наслідки.

Сьогодні прокуратура посунула ще далі межі дозволеного для польських націоналістів, з якими влада грає все

більше. Раніше цей екзаме́н не здала поліція і місцева громадськість у Гайнівці — націоналісти свідомо демонстрували ксенофобську символіку, спостерігаючи, наскільки їм дозволять це зробити. Дозволили.

Для нас очевидна новина полягає у тому, що націоналістам, у тому числі в Перемишлі, найімовірніше дозволятимуть більше (особливо після місцевих виборів і напередодні парламентських із президентськими). Неочевидна — чим більше буде дозволено польським праворадикалам, тим менше зможемо робити ми. Тобто причіпки щодо українського націоналізму там, де його немає, будуть ще серйознішими. Уявіть собі це у його символах: у Перемишлі із його більшістю польського населення не лише дозволили би пройти із червоно-чорними прапорами та портретами Бандери з Шухевичем, але й відкликали б заяву до прокуратури про те, що щось із цим маршем не так? Обґрунтовуючи, що Бандера і Шухевич боролися проти комуністів, хоч і відповідалні десь там за «низку жертв»? І що червоний та чорний кольори ніяк не пов'язані з українським націоналізмом, лише зі світовим анархізмом?

Польські праві, звісно, хотіли би, щоб ми вчинили щось подібне (саме тому перемиські правоохоронці шукали вигаданий український націоналізм у червоно-чорній вишивці, котра з'явилася задовго до Бандери і польської та української державностей). Проте такого ніколи не було і не буде. Не тільки тому, що «Quod licet Iovi, non licet bovi». А передусім тому, що українська громада Польщі живе в іншому, не тоталітарному контексті — вона не закликає нікого принижувати, переслідувати чи виселяти. Вона лише звертає увагу, що має свої права, такі ж, як у всіх. ■

Грізні українці

Продовження з 41 «НС»

Камо грядеш, українська громадо?

Українець/українка, якщо хоче зберегти свою ідентичність у мішаному подружжі й переказати її дітям, мусить докласти вдвічі більше зусиль. Важливою в цьому є роль польського партнера: чи допомагає він або принаймні не перешкоджає? Чи зможе вивчити хоча б основи мови своєї половинки? Це трапляється, на жаль, дуже рідко, бо ж «ці мови такі схожі». Якщо вони такі подібні, поляки повинні дуже швидко вивчити українську, але чомусь цього не роблять (є винятки, звичайно). Може, проблема в тому, що ми самі недостатньо послідовні й переходимо в побуті повністю на польську?

Зрештою, наша мовна ситуація справді трагічна. Достатньо вийти в неділю з церкви, щоб переконатися, що навіть там «наші» говорять польською. Побоююся, що через кільканадцять років українська мова не буде зрозуміла для нащадків виселених (якщо такі взагалі залишаться). Уже тепер діти не розуміють, що священики говорять до них на кате́хизі. Це справді виклик, зокрема для наших владик. Хоча я сам внутрішньо проти такого виходу, здоровий глузд підказує почати дискусію стосовно введення польської мови в греко-католицькій церкві в Польщі. Прикладом може слугувати українська діаспора в Америці. Перше покоління, народжене за океаном, уже повністю асимільоване, а церква давно перейшла на англійську (хоча служба мовою Шек-

спіра звучить дуже дивно). При тому наша молодь в Америці є патріотично, чи пак націоналістично налаштованою. Пригадую ситуацію, коли я зустрів свою американську племінницю в Києві, де вона була в міжнародному таборі Союзу української молоді. Наші хлопці зі США, Канади й Великої Британії, які знають українську мову рівня недільної школи, побилися на Хрещатику з якимись молодиками тільки тому, що ті говорили російською... Повертаючись до теми, можна подумати, наприклад, про експериментальне введення однієї літургії польською мовою в найбільших містах: Варшаві, Кракові чи Вроцлаві. Якого можна було б досягти ефекту? Така служба могла б зацікавити, по-перше, спольшених українців, які вже не знають мови, але, можливо, пам'ятають щось про своє походження; по-друге, римо-католиків, зацікавлених східним обрядом, для яких бар'єр становить українська чи церковнослов'янська мови. З власного досвіду можу сказати, що це нововведення могло б стати доброю наукою для римо-католицьких священиків, які не знають нічого або лише зманіпульовані факти (як у випадку про греко-католицьку церкву. Чудову роботу в цьому напрямку проводить у Познані отець проф. Ярослав Москалик. Завдяки його заняттям з екуменізму на познанському богословському факультеті Університету Адама Міцкевича молоде покоління римо-католицьких священиків у Великопольщі знає, хто такі греко-католики. На жаль, таких знань бракує серед старшого покоління польського духовенства. Під час останніх відвідин місцевого римо-католицького пароха «по коляді» моя дружина дізналася від нього, що

живе в одній хаті з іммігрантом з України, який не по-католицьки (тобто по-греко-католицьки) виховує наших дітей. Варто в цьому місці звернути увагу на появу в Польщі римо-католицького душпастирства українською мовою для мігрантів з України. Інакше як прозелітизмом цього не назвеш.

Попри всі складності, хочу підкреслити, що насамперед потрібно дбати про захист і розвиток української мови серед нащадків переселених, зокрема за посередництвом греко-католицької церкви. Треба використати шанс, який дає нам присутність у Польщі носіїв живої української мови, тобто трудових мігрантів. Частина з них напевно залишиться над Віслою назавжди, а нам має бути важливо, щоб вони не асимілювалися, а навпаки — брали активну участь у житті української громади в Польщі. Тут може спрацювати ефект зворотньої дії: церква залишиться україномовною для заробітчан, а це, у свою чергу, спонукає діаспору до вживання мови дідів принаймні в неділю та свята.

Післямова

Говорячи мовою політичних наук, мусимо розширити своє «електоральне поле». Замикаючись виключно на нашому діаспорному гето, ми зникнемо швидше, ніж можна подумати. Щоб протидіяти цьому явищу, мусимо почати працювати, з одного боку, з тими, хто відійшов від української громади або стоїть десь поруч, з другого — все ж налагоджувати контакти з мігрантами з України.

Мені, як лемку, дуже б хотілося, щоб почали співпрацювати між собою лемківські, українські та русинські організації. Є площини, на яких співробітництво цілком можливе й навіть бажане,

наприклад: плекання лемківських традицій і звичаїв, підтримка своїх кандидатів на місцевих виборах, захист мови/говірки (залежно від позиції). Для того потрібне, однак, свого роду перемир'я, тобто насамперед покінчити зі звинуваченнями, які падають з боку русинського середовища в сторону Об'єднання лемків (ОЛ). Варто пригадати, що не ОЛ і не українці провели акцію «Вісла», а на західні землі ми не «приїхали», як написано на пам'ятнику в нижньосілезькому Михалові, а нас вивезли під дулами автоматів у вагонах для худоби. Те, що співробітництво можливе, підтверджує один факт: ті самі обличчя можна зустріти на «ватрах», організованих різними організаціями в Ждині, Лугах і Михалові. Треба поспішати, тому що у вічність відходить покоління, яке може бути дороговказом для всіх русинів. У цьому році лемківське середовище понесло не виправну втрату: не стало Теодора Гоча, засновника музею в Зиндрановій, який міг бути покровителем такого внутрішньо-лемківського примирення.

Іншою групою, з якою добре було б встановити контакти, є підляшуки. Для поляків — це білоруси, самі себе вони називають «тутешніми», а для нас визначальною повинна бути їхня говірка, дивним чином дуже схожа на українську мову. Підляшуки також на межі зникнення. У соціологічних опитуваннях можна зустрітися вже з численною категорією поляків-православних. Популярність проекту «Говоримо по-своєму» на Фейсбуці свідчить, що є ще люди, для яких збереження підляської ідентичності важливе.

Підсумовуючи, може ще не все втрачено? ■

Ігор КСЕНИЧ

ГРОМАДСЬКІ ВІСТІ

Спортивні змагання для дітей та молоді в Громадці

У суботу 27 жовтня в Громадці відбудуться спортивні змагання для дітей і молоді з Зеленогірсько-го та Вроцлавського деканатів Української греко-католицької церкви (УГКЦ). Учасники заходу будуть мірятися силами в таких спортивних дисциплінах як футбол, настільний теніс і шахи. Заплановано також ігри та розваги для дітей I–III класів початкової школи. На закінчення змагань планується матч учасників заходу (найкращої команди хлопців із IV–VII класів початкової школи) з командою священиків.

Подати заявку на участь команди та повідомити кількість учасників можна до 23 жовтня (вівторок) священику о. Павлу Березці (тел. 503 490 876, ел. пошта: rawelberezka@wp.pl). Місце змагань: спортзал у Громадці (вул. Сікорського, 19).

Фестиваль української культури на Підляшші

25–28 жовтня на Підляшші проходить фестиваль української культури «Підляська осінь 2018», якому вже 27 років. У рамках цьогорічного заходу відбудуться не лише концерти народних ансамблів і вокально-інструментальних гуртів із Польщі та України. Організатори (Союз українців Підляшшя) запрошують також на театральні вистави для дітей, вечір українського кіно, в рамках якого демонструватиметься художній фільм «Хайтарма» про депортацію кримських татар у 1944 році, та презентацію книжки «Кримські татари. Ситуація народу в умовах змін державності».

Крім цього, основні концерти будуть супроводжувати виставка «1938. Акція руйнування православних церков на Холмщині та Підляшші» та виставка-кермеш — презентація народних творців-художників. Цьогорічна едіція фестивалю відбудеться в Білостоці, Більську-Підляському, а також у Нарві, Черемсі, Клішелях та Сім'ятичах. Більше інформації про захід і його повну програму можна подивитися на сторінці Facebook (Festiwal Kultury Ukraińskiej na Podlasiu «Підляська осінь 2018»).

«Український день» в одному зі столичних театрів

У рамках заходу «Festiwal Sztuk Czytanych» у столичному театрі «WARSawy» відбудеться «Український день». 22 жовтня тут читатимуться сценарії двох вистав. Перша, авторства українського митця та драматурга Павла Ар'є, «Слава героям» розповідає про конфлікт між ветераном радянської армії і ветераном УПА, які опинилися на сусідніх ліжках у лікарні. Автор торкається питання небезпечних українських виборів, вислуховує позицію обох сторін, а також озвучує те, що досі так очевидно в українській драматургії в одному творі ще не звучало. Мова йде про злочини, скоєні обома формуваннями.

Авторкою другої вистави під назвою «Полярник» є киянка Марія Вакула (нині проживає в Канаді). Це історія дослідника, який працює на єдиний український полярний станції і до нього приїжджає наречена. Вона тягне свою весільну сукню по снігу, сподіваючись, що цього разу вони зможуть одружитися. Виявляється, що втеча на край світу, однак, не означає для героїв утечу від проблем. Авторкою перекладів текстів польською мовою є перекладачка української літератури Анна Коженювська-Бігун. Вхід на «Український день» — безкоштовний. Більше інформації про фестиваль і подію — на сайті teatr.warsawy.pl.

Два роки ініціативи родинних зустрічей у Вроцлаві

Уже другий рік поспіль у Вроцлаві Об'єднання лемків за сприяння кафедральної парафії УГКЦ організовує співочі батьківсько-дитячі зустрічі, які з часом отримали назву «Чижики». Як читаємо на сайті cerkiew.net.pl, діти різного віку, від 2 до 10 років, із близько 20 сімей зустрічаються щомісяця, в неділю, після Божественної літургії, щоб поспівати. «Батьки, турбуючись про збереження національної ідентичності, прагнуть через спів народних лемківських пісень вводити діток у світ рідної традиції та мови, заохочувати їх до пізнання й науки рідного слова», — пише авторка повідомлення на сайті Вроцлавсько-Гданської єпархії УГКЦ Ольга Барабаш-Ревак.

Фото зі сайту cerkiew.net.pl

Результатом таких зустрічей, спочатку освітньо-розважальних, а з часом усе більш професійних, стала щорічна участь у фестивалях «Лемківська ватра» у Ждині та «Калейдоскоп культур» у Вроцлаві. Авторам ініціативи важливо, що батьки не стоять осторонь зустрічей і виступів, а співпрацюють із дітьми, виконують різні ролі, залежно від потреб: ведучих, перекладачів, музикантів, концертмейстрів. Завдяки допомозі п. Ореста Шарака, актора вроцлавського театру «ZAR», діти отримали цікаві обробки лемківських пісень і театральні пропозиції виступу.

Ініціатива відкрита для всіх родин, які б хотіли приєднатися до неї. Зустрічі відбуваються в неділю, один-два рази на місяць, у єпархійській світлиці на вул. Ляцарській. Контактна особа — пані Юстина Вишовська.

Фільм про Донбас у польських кінотеатрах

19 жовтня в польських кінотеатрах відбудеться прем'єра фільму українського режисера Сергія Лозниці «Донбас». Стрічку можна буде подивитися, зокрема, у Варшаві, Кракові, Катовицях. Розклад показів розміщено на сайті repertuary.pl.

Стрічка складається з низки справжніх відтворених історій, що трапилися на окупованих територіях сходу України. Світова прем'єра відбулася 9 травня 2018 року на 71-му Каннському міжнародному фестивалі, де «Донбас» отримав приз за найкращу режисуру в програмі «Особливий погляд», яка представляє та просуває «нетипові» для основного фестивального конкурсу роботи. Стрічка стала фільмом-відкриттям фестивалю. Вона вийшла в обмежений прокат лише в одному київському кінотеатрі «Жовтень» 20 вересня 2018 року. 29 серпня цього року Український оскарівський комітет оголосив «Донбас» національним претендентом від України на номінацію премії «Оскар» у категорії «Найкращий фільм іноземною мовою».

Польські націоналісти закликають виступити проти мігрантів у Польщі

«Зупини масову трудову міграцію до Польщі! Не будь байдужим! Не чекай, коли буде запізно!», — листівки з таким змістом роздавали в центрі Варшави. У них поляків закликають прийти ввечері 15 жовтня до канцелярії прем'єр-міністра Польщі й висловити свій протест проти міграції. «Вручили мені таку листівку... Розраховують, що прийду», — написав на Facebook українець Олександр Пустовий, який навчає дітей в українській суботній школі у Варшаві. «А тепер контекст — іду центром Варшави, вуличний музикант під гітару затягує „Червону руту“. Заходжу в пункт обслуговування пасажирів, переді мною й позаду в черзі українці», — додає вчитель. Листівки роздали з підписом — матеріал виборчого комітету «Національний рух РП» (Material Wyborczy KW Ruch Narodowy RP).

На початку вересня в центрі Вроцлава десяток націоналістів розповсюджували листівки про те, що «поляки не хочуть українських мігрантів», оскільки ті «блокують зростання зарплати», «підвищують ціни квартир», а на додаток через них «у польських інституціях уже не говорять польською мовою».

Вшанування захисників України

14 жовтня, з нагоди Дня захисника України, представники Посольства України та української громади Варшави вшанували на Православному кладовищі на

Волі офіцерів і козаків Армії УНР. Нині на цвинтарі знаходяться два козацькі меморіали та кілька поодиноких хрестів. На сьогодні це більше ста могил, а загалом на кладовищі було майже 300 таких поховань.

Із 2016 року (кілька разів на рік) козацькі могили порядкують члени та прихильники Громадської ініціативи за доглядом могил воїнів УНР у Варшаві. Чергове прибирання заплановано на 27 жовтня (об 11:00). А 1 листопада (о 17:00), у свято всіх Святих, Громадська ініціатива запрошує зустрітися біля могил воїнів УНР і запалити «свічі пам'яті».

Сюжет про українських політ'язнів на телеканалі TVN24

10 жовтня на польському телебаченні в програмі «Czarno na Białym» канал TVN24 показав сюжет, присвячений українським бранцям Кремля. Про це інформує сайт naszwybir.pl. «Сенцов — найбільш відомий, але не єдиний український політичний в'язень Кремля», — йдеться в анонсі програми. Хоча ніхто достеменно не знає, скільки їх є, називають цифру щонайменше 70 осіб. Це люди, які висловили спротив російському вторгненню в Україну й були звинувачені Росією в тероризмі. Їх катують і відправляють у табори, як найстрашніших злочинців.

У передачі журналісти розповідають, як тортували українських політ'язнів, серед яких журналісти, громадські діячі тощо. Шукають відповіді на питання: «Чому Україна не може допомогти своїм громадянам?», «Чому Україні не може допомогти світ?» і, зрештою, «Навіщо Росії українські політичні в'язні?».

Сюжет про українських політ'язнів під назвою «Traktowani jak groźni przestępcy. Zakładnicy Kremla» можна подивитися на сайті tvn24.pl.

Чи збільшать фінансування для нацменшин?

У Сеймі Польщі відбулося перше читання проекту бюджету на 2019 рік. Депутат Ришард Галля, представник німецької меншини, запропонував збільшити на наступний рік кошти на діяльність національних та етнічних меншин. «У бюджеті заплановано близько 16 млн злотих на діяльність національних та етнічних меншин. Ця сума не змінюється вже кільканадцять років, і представники меншин вдячні за це. Проте, як ми знаємо, потреби набагато більші», — заявив депутат під час засідання Сейму.

Він зазначив, що з огляду на різні чинники, зокрема через інфляцію, меншини мають змогу реалізовувати все меншу кількість проектів. Нагадаємо: завдяки державним дотаціям меншинні організації щороку фінансують свою поточну діяльність і роботу хорів, художніх колективів та осередків культури, реалізують видавничі проекти та культурні заходи.

«Чи не можна було б ввести принцип, який існував протягом кількох каденцій Сейму, що дозволив би з року в рік цю суму мінімально збільшувати?», — звернувся з питанням до депутатів Р. Галля, який також є членом Комісії державних коштів у Сеймі (Komisja Finansów Publicznych) та Комісії нацменшин.

Закордонних українців закликають приєднатися до кампанії #KyivNotKiev

Як інформує сайт prostir.pl, Міністерство закордонних справ України розпочало онлайн кампанію #CorrectUA, в рамках якої звертатиметься до іноземних ЗМІ з метою коригування правопису слова на позначення міста Київ (#KyivNotKiev). «Кожного дня протягом кампанії на сторінках МЗС України на Facebook та Twitter з'являтимуться пости, які містять випадки некоректного вживання назви „Київ“ як „Kiev“ провідними іноземними ЗМІ, такими як „The New York Times“, BBC, Reuters та інші», — зазначили в МЗС. Дипломатична установа закликає українців приєднатися до кампанії.

Під час перебування України в складі СРСР в англомовних засобах інформації закріпилася транслітерація назви української столиці в спосіб, який відповідав російській вимові, тобто Київ. Українська влада наполягає, що нині правильно передавати назву близько до вимови, властивої українській мові, тобто Kyiv.

Опрацював на основі повідомлень **Павло ЛОЗА**

Більше новин шукайте на сайті: nasze-slowo.pl

Вибори та нацменшини: німці, білоруси і кашуби

Державна виборча комісія зареєструвала майже 9 тисяч комітетів, які беруть участь у виборах до органів місцевого самоврядування. Як на фоні цих змагань виглядають нацменшини в Польщі?

Згідно з інформацією українських, в тому числі лемківських, лідерів із регіонів та самих кандидатів, у виборах до місцевих самоврядувань балотується близько 90 представників української громади. Вони беруть участь у змаганнях до Воєводського сеймику Вармінсько-Мазурського воєводства (три особи), а також до рад повітів, гмін, на посади бургомістрів і війтів.

Крім українців, свої політичні амбіції мають також інші меншини, зокрема німці, білоруси та кашуби, які є етнографічною групою.

Кількість німців, за Національним переписом населення 2011 року, становить 148 тис. осіб (майже в три рази більше, ніж українців). Це єдина меншина в Польщі, яка має свій виборчий комітет — KWW Mniejszość Niemiecka. Загалом зі списків цієї організації в Опольському воєводстві, де проживає найбільша кількість членів німецької меншини, братиме участь 607 кандидатів.

«Звичайно, наші люди в Опольському та інших воєводствах балотуються також зі списків інших комітетів. Тому кількість наших кандидатів може бути більшою», — заявляє директор Дому німецько-польського співробітництва (ДНПС) Рафал Бартек. Слід згадати, що минулого року активісти німецької меншини заснували партію під назвою «Регіональна. Меншість з більшістю» (Regionalna. Mniejszość z Większością), зареєстровану в лютому 2018 року. Проте на вибори йдуть від виборчого ко-

мітету «Німецької меншини».

«Ми проводили дуже довгу кампанію. У структурах нашої організації вже від початку року відбувалися збори, на яких обиралися кандидати на вибори. Тому списки ми вже мали заздалегідь підготовлені», — говорить представник ДНПС. А втім, голова організації не приховує, що зараз охочих балотуватися було менше, ніж у минулі роки.

«Це, певно, спричинене загальною атмосферою навколо політики в Польщі. Є люди, які навіть у локальну політику не хочуть втручатися. Те, що вони бачать на телебаченні, перекладають на суспільство, тому й не хочуть балотуватися. Вибори покажуть, чи наша стратегія й кампанія були успішними», — ділиться спостереженнями Рафал Бартек.

На присутність своїх людей у структурах органів самоврядування розраховують також білоруси, яких у Польщі 47 тисяч.

«Звичайно, наші люди балотуються, але ми як організація не виставляємо своїх кандидатів на вибори», — говорить Ян Сичевський, голова Білоруського суспільно-культурного товариства

Джерело: plkw.gov.pl

(БСКТ). Діяч не може назвати кількості представників білоруської меншини, які йдуть на вибори, проте зізнається, що їх «немало».

«Наші кандидати балотуються в депутати до рад сільських і міських гмін, повітів і навіть до воєводського сеймику. Вони стартують від різних партій і виборчих комітетів», — заявляє діяч. У попередніх виборах представники білорусів перемогли там, де проживає найбільше членів білоруської меншини. Це, між іншими, Гайнівський повіт (Підляське воєводство), де, як говорить голова БСКТ, багато «етнічних білоруських» сіл.

«Розраховуємо, що там, де електорат православний, білоруський, більше наших кандидатів досягнуть успіху. Але зовсім не обов'язково, що тільки білоруси голосують за „своїх“. За наших кандидатів голосують також поляки», — зауважує голова організації.

Він пояснює, що для білорусів важливо мати своїх представників у різних структурах місцевого самоврядування. У радах гмін, де є члени цієї меншини, сприяння розвитку білоруської культури та освіти набагато сильніше.

«Де майже немає наших представників, а більшість — від партії „Право і справедливість“, там великої поваги до білоруської громади і наших справ немає», — зазначає Ян Сичевський.

Як і білоруси, з усіх політичних сил, які є зараз у Польщі, балотуються й кашубські кандидати.

«Ми не ідентифікуємо себе з тої позиції — чи походимо ми з кашубів, чи ні. Просто на Помор'ї не можна здійснювати управління без кашубів. Хто б не переміг, у структурах самоврядування завжди будуть наші. Ми завжди біля керма», — переконує голова Кашубсько-Поморського товариства (КПТ) Лукаш Гжендзицький. За останнім Національним переписом населення 2011 року, приналежність до цієї етнографічної групи задекларувало 233 тис. осіб. На самоврядних виборах 2014 року кашуби мали кількасот кандидатів. Зараз голова КПТ не має інформації про кількість, проте зазначає, що на Помор'ї, де в основному проживають кашуби, є гміни, в яких зі списків виборчих комітетів кандидують тільки члени цієї групи. «Є гміни та повіти, де без прокашубської виборчої програми перемога неможлива: люди не будуть за такого кандидата голосувати», — підсумовує Лукаш Гжендзицький.

Як видно, не лише українці виходять на боротьбу за своє представництво в регіонах. Стратегії, як і спроможність окремих громад, різні. Проте характерною рисою є загальне розуміння потреби мати своїх представників у самоврядних структурах. ■

Павло ЛОЗА

Родинний пікнік для всіх

Вже втретє в українському ліцеї у Лігниці відбувся Родинний пікнік, на якому спільно провели час молоді учні, їхні батьки та вчителі. Це шкільне свято має показати нашій лігницькій громаді, що ліцей № 4 був і є місцем, де живе все наше, рідне в цьому місті.

▲ Учасники родинного пікніку. Фото автора статті

Ми продовжуємо історію, що почалася 1947 року, і сьогодні тут виростає вже четверте покоління нащадків вигнанців акції «Вісла». Але сьогодні від нас чи не найбільше залежить те, чи це покоління візьме на себе відповідальність за продовження, плекання на цих те-

ренах рідної традиції та віри предків. Достаток щоденного життя і можливості швидкого пересування, також уже не такі міцні національні зв'язки між поколіннями, становлять асиміляційну загрозу для всіх нас. Тому сьогодні треба робити все, аби наші родини та стосунки між їхніми чле-

нами були якомога сильніші. Не забуваймо, що сусіди-поляки знають нас як таких, що дбають про свої родини та власне коріння. На щастя, часто у нас так воно і є, особливо коли врахувати те, що на чужині живе вже четверте покоління української громади. Тому родинні лігницькі пікніки мають сприяти нашому основному завданню — зберегти пошану до рідного та зупинити асиміляцію. Адже українська родина — це щаслива родина, як це було в народі віками: у таких сім'ях люди співають рідні пісні і приримуються своїй вірі, не забувають, до якого народу належать.

Саме тому 29 вересня ми провели III Родинний пікнік на шкільному спортивному майданчику. Його відвідали близько 200 людей. Цьогорічний пікнік був організований під гаслом «Здорова екологічна їжа»: організатори готували на грилі картоплю, кукурудзу, яблука, цукіні.

Подружжя Стеранків із Лісця, що займаються пасічництвом, розповіли учасникам про свій мед та його переваги у порівнянні з цукром. Гості могли також спробувати екологічно виготовлене тісто, яке спекли і принесли батьки. Для молоді організатори передбачили конкурси — стрільбу з лука, перетягування каната, будівництво мумії з туалетного паперу тощо.

За допомогою медичних приладів можна було поміряти тиск і зважитися. Маленькі діти бавилися на атракціонах-батутах і надували мильні бульбашки.

У рамках мистецької та навчальної програм учні малювали плакати, на яких — реклама здорової їжі. Мама одного з учнів, що приїхала із Запоріжжя, пропонувала масаж для батьків. Усе це відбувалося під музику. У лігницькому ліцеї завжди було етнічне різноманіття — Лемківщина, Бойківщина, Надсяння... Тепер тут також вчиться багато учнів з України. Сьогодні ж перед вчителями і батьками стоїть виклик — створити у школі таку атмосферу, щоб кожен тут почувався собою і вносив красу національного багатства нашого народу від Карпат до Донбасу та Криму. Дуже приємно було зустріти тут батьків, які мають кубанське коріння: їхні нащадки, як і наші, жили далеко від рідної Кубані, але зберегли своє. Вони — як козаки на Сході за українським кордоном, а ми на Заході — як лемки та бойки.

III Родинний пікнік уже відійшов до історії: відтепер ми пам'ятатимемо його гарну осінню погоду та приємну атмосферу. Усі добре розважились, але також і дечого навчилися: що тільки відчуття спільноти може сформувати громаду, яка збереже традицію предків. Традицію різноманітну: від лемківської по кубанську, традицію, яка не нищить себе, а показує, які ми багаті у своїй різноманітності, об'єднані, а не поділені. Історія повинна вчити нас єднатися, а не нищити одне одного. Тож — до зустрічі наступного року, на IV Родинному пікніку в Лігниці! ■

Адам ВЕВЮРКА

УКРАЇНА

Хто і як чекає
на помісну церкву в Україні

Томос у хату

Митрополит київський
і всієї України Філарет.

Джерело: president.gov.ua

«Ятеїст, але я — за створення в Україні помісної православної церкви», — часто можна побачити таку думку на сторінках деяких українців в Інтернеті. На мою думку, це принаймні чесно — людина визнає, що для неї очевидно є вигода для української «рації стану» від того, що врешті не тільки у своїй хаті буде «своя слава і воля», але і в церкві. Насправді рішення про надання томосу про можливість створення незалежної і помісної православної церкви в Україні запізнилося. Якщо не на кілька століть, то десятиліть. І справа не лише в комуністичній політиці нищення релігії і безпосередньо святинь. Коли комунізм упав, церква, керована з Москви, була противником будь-якої відкритості. Для попів на місцях в Українській православної церкві Московського патріархату (УПЦ МП) були важливіші спідниці, які прикривають ноги, і хустки на головах жінок, ніж їхнє духовне життя. Найбільша православна структура в Україні, відчуваючи допомогу влади, клеймила братів по вірі «розкольників», уніатами, філаретівцями і не переймалася тим, що сама ллє воду на млин розколу пастви, настроюючи проти себе будь-якого свідомого українця. Особливо, якщо навести для прикладу витримки із інтерв'ю покійного патріарха Української греко-католицької церкви (УГКЦ) Любомира Гузара, які тепер видають окремими книгами і в Києві, і в Харкові. Цей приклад важливий з тої точки зору, що судження Гузара залюбки читають і «світські» українці, в той час, коли подібні книги з думками ієрархів з інших церков можна знайти хіба що в їхніх «книжкових лавках».

Можливо, за часів митрополита Володимира Сабодана керівка УПЦ МП і не була на позір носієм мракобісних суджень, але окремі єпископи та священники замість лінії любові провадили політику ненависті. У чомусь вона приносила їм плоди — до «правильного» православ'я в Україні їхали вервечки паломників із Росії, везли свої гроші й не переймалися тим, що їм простягають «спідницю» на вході до Почаївської лаври. «Бо так треба». Але молоді українці, зайшовши до храмів МП, могли почути шипіння бабць про оголені ноги, «не туди» поставлену свічку чи, не дай Боже, прохання помолитися за представника «розкольників». Хрестик купувати в церквах Київського патріархату, щоб ви розуміли, для МП теж був «гріх» — подібні, на перший погляд, незрозумілі кроки представники МП пояснювали просто: неканонічні всі, крім них. Повертаючись до «запізнілого» томосу. Недалекість священників і єпископів у МП, їхня проросійськість (найбільше проявлялася в позиції митрополитів одеського Агафангела та донецького Іларіона (має коріння на Холмщині), хамство й користоловство (найбільш виразним символом цього став намісник Києво-Печерської лаври Павло Лебідь, названий журналістами за покупку 600-го мерседеса «Паша мерседес», який не соромився виламувати руки дівчині-журналістці) призводили до того, що до «традиційної» церкви зверталось щораз менше людей. В Україні розквітлі проекти неопротестантів: пастори з Африки чи Кореї

могли збирати тисячі на протигагу УПЦ МП, котра радше мусила на свої акції звозити своїх вірних власним коштом. Українську православну церкву Київського патріархату (УПЦ КП) підтримували більш прогресивні українці, але чи ходили вони до церков? Можна було шанувати клер Михайлівського монастиря за відчинені двері для студентів, побитих на Майдані «беркутом» 29 листопада 2013 року, але чи пізніше до нього стало ходити більше людей? Не набагато. Легше було залишатися «патріотом-атеїстом». На певному безриб'ї вела свою активну діяльність УГКЦ, перенісши патріарший осідок до Києва, і тепер у храмах цієї церкви в Києві «справжніх» киян чи не більше, ніж прибулих до столиці галичан. Проте у справі томосу очільник церкви, патріарх Святослав Шевчук не надто широко висловлюється: головним переможцем після остаточного рішення Константинополя так чи інакше вийде УПЦ КП, яка нерідко виступає конкурентом УГКЦ в Галичині. Майже як конфуз сприйняли пафосний виступ президента Порошенка щодо очікуваного томосу в одному із центрів паломництва греко-католиків — Зарваниці. Вірні греко-католики мали тішитися із фактично не їхньої радості. Проте мовчанка не є виходом, зважаючи теж на постійне підкреслювання в греко-католицькій церкві належності до «київської традиції».

Між тим, у «переможця» вже не криючись потирають руки: патріарх Філарет у публічних виступах фактично повторює те, що говорять у МП, лишень про свою структуру: що це в КП ніколи не відступали від істинної віри, а істинна вона тому, що від неї ніколи не відступали (!). Філарет переконує, що всі єпископи Московського патріархату, які перейдуть до помісної церкви, не втратять свої посади (вочевидь, патріарх родом із Донеччини ділить шкуру невбитого ведмеда, сподіваючись просто подробити єпархії). Ті єпископи в цій церкві, котрі відверто й агресивно виступають проти руху до помісної церкви (власне, зі сторони Константинополя), Філарета слухати не хочуть: вони навіть непрямо погрожують, що виведуть своїх вірних на протести, а коли б дійшло до спроб захоплення лавр, то й до кровопролиття. У медіа теж поширилися відомості, що МП шукає на день Покрови привезти в Київ «попів-тітушок» (є і такі). Інша справа, що є як мінімум два єпископи МП — переяславський Олександр Драбинко та черкаський Софроній Дмитрук, які заявили про підтримку томосу. В МП божаться, що таких «відступників», власне, стільки і є, проте існує інформація, що в листі до Константинополя з проханням про томос підписів єпископів МП стоїть до десятка. За словами одного з відомих мені православних священників, до 90% його знайомих співробітників із МП готові переходити в помісну церкву. Природне питання: що зробить умовно проросійський єпископ цього патріархату, коли 90% його кліру від нього підуть? Полковник без війська — не полковник. Томос нам у хату! ■

Роман КАБАЧІЙ

ПУЛЬС УКРАЇНИ

Синод Вселенського патріархату продовжує процедуру надання томосу про автокефалію Українській православній церкві. Для отримання автокефалії українським православним церквам — УПЦ Київського патріархату, УПЦ Московського патріархату та Українській автокефальній церкві потрібно провести об'єднуючий собор, який утвердить рішення про створення єдиної Української церкви. «Підтвердити вже прийняте рішення про те, що Вселенський патріархат продовжує процедуру надання автокефалії Українській церкві», — йдеться в рішенні Синоду Константинопольського патріархату, яке оприлюднене 11 жовтня. Нагадаймо, що низка українських та російських ЗМІ поспішили оголосити, що Вселенський патріархат своїм рішенням від 11 жовтня таки надав томос Україні, що є дещо викривленим поданням інформації. Як засвідчив офіційний документ з підписами усіх учасників Синоду Вселенського патріархату, на засіданні Синоду було ухвалено рішення надати українській помісній церкві томос про автокефалію після того, як архієреї трьох українських православних церков проведуть об'єднаний собор і оберуть єдиного патріарха. УПЦ МП вже заявила, що не братиме участі в процесах надання томосу. За словами представника УПЦ МП архієпископа Климента, єпархії Московського патріархату не мають наміру брати участь в об'єднанні українських церков.

Біля стін будинку Міністерства оборони України в Києві вперше прозвучав удар дзвону за загиблими українськими військовослужбовцями, який відтепер лунатиме щоранку. Першим ударив у дзвін батько загиблого 2014 року українського бійця Михайла Рибак. За словами президента Петра Порошенка не випадково, що ця традиція поминання, шани і поваги до полеглих героїв започатковується у свято Покрови Святої Богородиці, у День захисника України, оскільки показує, що без їхнього подвигу невідомо, чи існувала би Україна. Поруч із дзвоном встановлено пам'ятник на знак вшанування пам'яті полеглих українських воїнів, до якого перші особи держави та інші учасники церемонії поклали квіти. Крім того, на території Міноборони також відкрили Залу пам'яті захисників України. У залі розміщено теж Книгу пам'яті, у яку вписано імена загиблих героїв, що захищали Україну на сході.

У Закарпатській облдержадміністрації обіцяють перевірити власників угорських паспортів зі списку «Миротворця» щодо того, чи справді вони є державними службовцями. Про це повідомив перший заступник голови Закарпатської ОДА Ярослав Галас. 8 жовтня, сайт «Миротворець» — проекту, що оприлюднює дані про сепаратистів та осіб, що ведуть антиукраїнську діяльність чи становлять загрозу національній безпеці — опублікував список із 313 закарпатців, власників угорських паспортів, які є держслужбовцями та чиновниками місцевого самоврядування. У списку «Миротворця» ці люди з'явилися за те, що «присягнули на вірність Угорщині», перебуваючи на державній службі та в органах місцевого самоврядування.

Президент Петро Порошенко своїм указом ввів у дію частково таємне рішення Ради безпеки і оборони (РНБО) про захист інтересів України на півдні та сході, а також в Чорному і Азовському морях та в Керченській протоці. Його ухвалено через агресивні дії РФ в акваторії морів, розміщення російського наступального військового угруповання поблизу українських кордонів та діяльність спецслужб РФ проти України. Україна також має намір визначити координати серединної лінії в Азовському морі, Керченській протоці і Чорному морі, яка буде вважатися лінією розмежування, тобто лінією державного кордону між українськими та російськими внутрішніми водами. Велику кількість пунктів цього указу засекречено, а у відкритій частині йдеться, зокрема, про створення робочої ситуативної групи із захисту національних інтересів України в Чорному та Азовському морях і Керченській протоці; затвердження стратегії інформаційної реінтеграції АР Крим; підготовку законопроектів про внутрішні води, територіальне море та прилеглу зону України; затвердження цільової програми зі створення інформаційної системи, яка висвітлювала би обстановку в акваторії морів та басейнах Дніпра і Дунаю. Документ вказує на факт зловживання з боку РФ положеннями міжнародних договорів про співпрацю в акваторії Азовського моря і Керченській протоці, факт створення Росією наступального військового угруповання поблизу кордонів України й активізацію діяльності російських спецслужб проти України.

За pravda.com.ua підготувала **ав**

ІНТЕРВ'Ю

«Різницю ми відчули, коли ми готувалися до весілля»

Назар Радь, українець зі Львова, та Уляна Радь, українка з-під Ольштина, разом уже кілька років. Одружені, мають доньку Вірню. Назар, хімік за освітою, працює в інституті при Польській академії наук. Уляна, за освітою психологиня, коли не в декреті, – працює з дітьми і дорослими в реабілітаційних відділеннях. «Нашому слову» стало цікаво, чи відрізняє цю пару щось від тих, у яких обоє походять з однієї країни. Ми поговорили з Улянєю та Назаром про особливості стосунків між українцем/українкою з України та українцем/українкою з Польщі. Стосунки на відстані, традиції святкування весілля, поява дітей та дрібні різниці в культурах: чи є ці відмінності суттєвими?

Всі ми, українці, чи то з Польщі, Франції чи з Канади, хоча виховувалися у різних суспільствах, поділяємо ту саму мову, культурний багаж, звичаї. Небагато є пар, у яких хтось – з України, а хтось – з Польщі. Цим інтерв'ю ми починаємо серію розмов із такими людьми, щоб дізнатися, з якими відмінностями вони зіткнулися у своїх стосунках та житті, і звідки ці розбіжності виникають.

Катерина Семчук: Як ви зустрілися?

Уляна Радь: Позналилися ми в Любліні, коли Назар приїхав туди на кілька місяців на стажування.

Назар Радь: Це був 2010 рік.

Уляна: Я навчалася на другому курсі магістратури. Ми познайомилися при греко-католицькій парафії. Після Любліна Назар повернувся в Україну, а потім поїхав на ще одне стажування в Німеччину. На той час я закінчила університет, а наприкінці свого навчання поїхала до Праги за програмою Erasmus. У Празі ми знову зішлись і вже там почали зустрічатися. А до того ми були друзями, просто підтримували контакт.

Назар: У Любліні ми товаришували, кожної неділі ходили до церкви разом, нам було по дорозі додому, бо жили ми неподалік одне від одного.

Потім у вас були стосунки на відстані, тому що Назар повернувся в Україну, а ти, Уляно, куди?

Уляна: А я була в Ольштині. Ну, важко було. *(В один голос з Назаром.)*

Кажуть, що це дійсно дуже важко.

Назар: Це перш за все питання довіри. Тобто, якщо я довіряю Улянці, вірю, що її почуття до мене правдиві, і вона робить так само, то все має бути добре. Так, ми тужили один за одним, зате коли зустрічалися, було більше емоцій. *(Сміється.)*

Уляна: У мене не було проблем із довірою. Найгірше у стосунках на відстані – це те, що ти не бачиш наживо реакцію людини, не можеш всього сказати, мені цього не вистачало.

Назар: Потім, коли ми готувалися до весілля, це давалося взнаки.

То до весілля ви також готувалися на відстані?

Назар та Уляна: Ну, так.

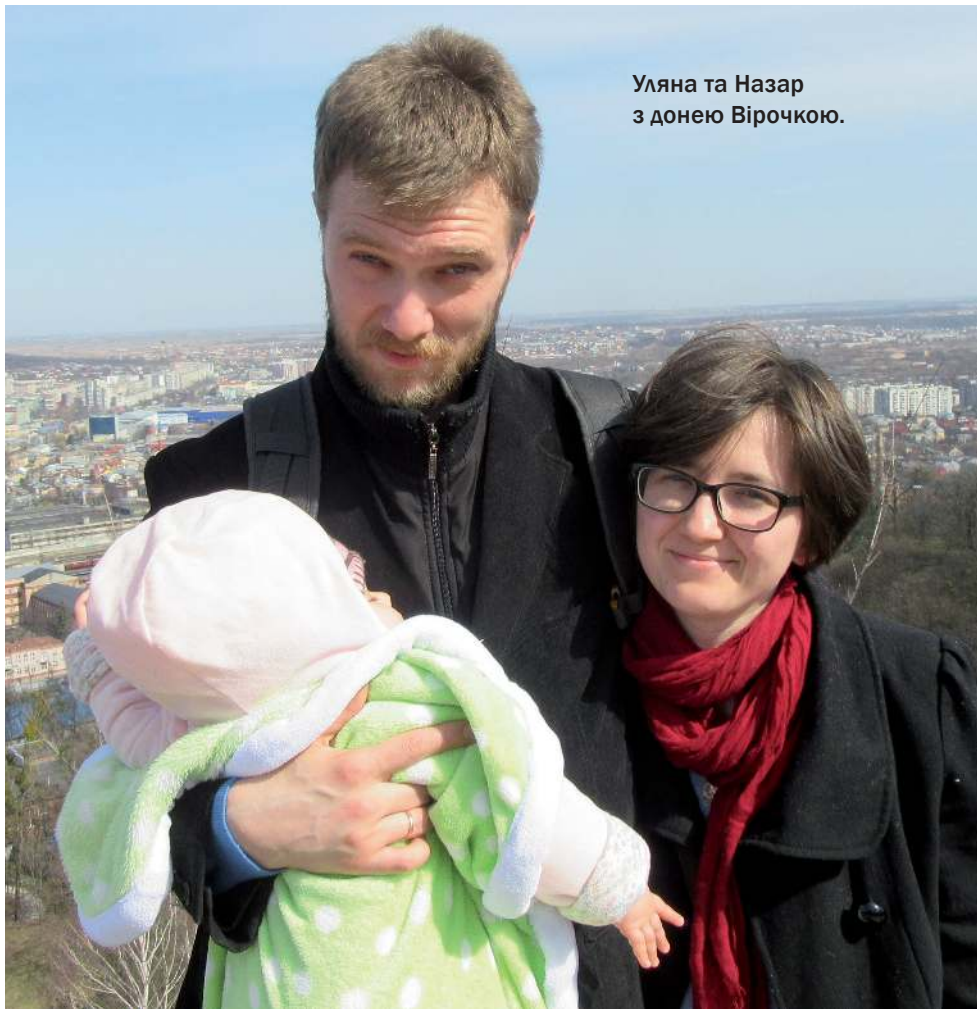
Назар: Бо Уляна тоді працювала у Польщі, а я працював у Львові.

Виникало питання, чи не переїхати вам в Україну?

Назар: А ми жили півроку в Україні.

Уляна: Давай почнемо з самого початку.

Назар: Ми почали зустрічатися у Празі десь приблизно чотири роки тому. Це був кінець травня 2014 року, я тоді з Праги приїхав одразу на вибори в Україну. Перш, ніж я освідчився Уля-

Уляна та Назар
з донькою Вірочкою.

ні, ми зустрічалися ще рік. Потім ми ще рік готувалися до весілля, але все це було фактично на відстані.

Уляна: Коли Назар повернувся в Україну, а я приїхала з Праги, я знайшла роботу в Ольштині. Думала, що знайду у Варшаві або в Любліні, десь ближче, але вийшло як вийшло.

Назар: Одружилися ми у травні 2016 року. Після весілля Уляна приїхала жити до Львова, бо я мав стабільну роботу на одному з львівських підприємств.

Уляна: Я залишила роботу в Ольштині, переїхала до Львова і за якийсь час почала стажування в реабілітаційному центрі для дітей... На початку було важко.

Чому?

Уляна: Перш за все тому, що я зіткнулася з українською бюрократією, різними урядовцями. Мені було потрібно отримати посвідку на проживання. Я вчилася стояти в черзі, хоча не розуміла тієї черги, ходити від кабінету до кабінету – для мене це було хаотично і дивно. По-друге, після одруження в Україні це було зовсім інакше життя для мене – не тільки Україна, але й життя спільно з Назаром.

Назар: Для мене це також було вперше, коли я жив разом із кимось у квартирі. Ми обоє вперше будували разом своє життя, новий побут.

Уляна: І на це накладалося те, що ми жили в Україні. Маршрутки для мене теж були новим досвідом. Але це було важко тільки під час роботи. Зате фай-

но було те, що українська мова звучала всюди і постійно. Також для мене файними були «базари», бо в Польщі такого не буває.

Назар: Як ми молоко купували, так? *(Сміється.)* Бо у Львові йдеш між рядами і пробуєш те молоко; або м'ясо лежить відкрито на прилавках і мухи літають.

Уляна: Ми не купували це м'ясо. Я не могла до нього звикнути.

А як львів'яни на тебе реагували?

Уляна: Ставилися як до іноземки через мій акцент. Але в родині Назара чи в оточенні його друзів я не відчувала жодної різниці у ставленні до себе.

Чи питали тебе, чого ти, дівчина з Польщі, приїхала в Україну?

Уляна: Так, звісно. На співбесіді перед стажуванням перше питання мені поставили: «Чому я приїхала в Україну, а не живу собі у Польщі». Але за півроку я адаптувалася, і пізніше мені вже було дивно виїжджати зі Львова. Я побачила плюси і мінуси життя в Україні.

А як тобі Львів загалом?

Уляна: Я люблю Львів. Я вже раніше знала це місто, хоч і з туристичного боку, а потім навіть ще більше його полюбила.

І ви вирішили повертатися у Польщу, коли ти завагітніла, так?

Уляна: Не одразу.

Назар: Коли я захистив кандидатську роботу з хімії і намірився поверну-

тися в науку, ми почали думати, що нам робити. Серед іншого я вирішив шукати роботу в науці закордоном. Першою була спроба в Польщі при Академії наук і вона виявилася вдалою.

І скільки ви вже живете у Польщі?

Назар: У грудні буде два роки.

А як тобі живеться у Варшаві, Назаре?

Назар: Знову ж таки, я у своєму середовищі, спілкуюся з друзями українською. Ворожості до себе не відчуваю.

Наскільки я розумію, коли ти переїхав до Польщі, для тебе це не був такий самий досвід, як для Уляни переїзд в Україну, бо ти вже раніше жив у Польщі? Але, можливо, для тебе якийсь незвичним досвідом було те, що ти потрапив у родину Уляни та українську спільноту у Польщі?

Назар: Власне, родина Уляни мене дуже добре прийняла.

Уляна: Так само, як мене – Назарова.

Назар: Мені було дуже легко, бо я приїхав і почувався як у себе вдома. З українцями у Польщі я контактував і перед тим, був у лемківському товаристві. Я цікавився культурою українців у Польщі, бо мої дідусь і бабця по батьковій лінії були депортовані у 1945–1946 році в Україну з-під Сянока. Мій дідо походив із села Репедь, а бабця – зі Щавного.

Уляна: А моя бабця, після того, як її виселили на північний захід Польщі, повернулася, але не до свого села Воля-Володзька (бо воно на той час вже не існувало), а до Щавного.

Може, й у ту саму хату, де жила бабця Назара?

Уляна: Аж так то ні. *(Посміхається.)*

Назар: Мій батько потім шукав ту хату і звертався до бабці Улянки, тому що ми зналися, були друзями, але тоді ще не зустрічалися.

І все ж, чи є якась різниця між твоїм життям в Україні і новим життям в українській спільноті у Польщі?

Назар: Так, звичайно, є різниця.

Уляна: Різницю ми відчули, коли ми готувалися до весілля.

А як саме?

Назар: Найбільша суперечка через непорозуміння сталася, здається, тоді, коли ми робили запрошення. Сперечалися через час. Бо у нас на Львівщині гостей запрошують на весілля за місяць, за два. А в українців у Польщі гостей запрошують за рік.

А чому існує така традиція?

Уляна: Це не традиція. Ідеться про те, щоб гості могли заздалегідь собі запланувати відвідини весілля, взяти відпустку. А ще як до Львова мала їхати вся родина, ми порахували, що треба розі-

ПОДІЇ

Світовий рівень
концертів духовної музики

6 і 7 жовтня увісімнадцять у Вармінсько-Мазурському воєводстві відбулися Міжнародні концерти церковної музики, які організував Мазурський відділ ОУП, очолюваний Катериною Полевчак. Близько двадцяти концертів у храмах Вармії та Мазурів із понад тисячною вірною публікою – любителями українського духовного пісенного мистецтва.

Хор гарнізонного храму
Святих Петра і Павла зі Львова.

У фінальному гала-концерті, вже традиційно проведеному в чи не найбільшому храмі в Гіжицьку – в римо-католицькому костелі Св. Казимира Королевича – виступило 12 колективів із України, Польщі та Литви. Серед них – кілька відомих у всьому світі вже десятки років.

Катерина Полевчак констатує: може здатися, що непросте, але одухотворене церковне пісенне мистецтво, та ще й далеко від рідного краю, може зацікавити лиш обраних. Проте, цього річ, як і кожного року, знов виявилось, що зацікавлення напрочуд велике. З 5 жовтня ансамблі й гурти, які загалом налічують близько 300 осіб, роз'їхалися по країні тисячі озер. Вони відвідали з духовною піснею й музикою храми не лише греко-католицькі чи православні, але й латинські й навіть євангелістські. Побували, крім Гіжицька, в Ольштині, Венгожеві, Круклянках, Банях-Мазурських, Видмінах, Будрах, Вількасах, Мілках, Ридзеві, Бистрому.

Великою справою не лише для популяризації якісних пластів української культури назвав цю подію консул Консульства України в Гданську Лев Захарчишин. Він підкреслив, що таке високе мистецтво збагачує північний регіон Польщі, інтегрує багатонаціональне суспільство Вармії та Мазурів, не говорячи вже про популяризацію найкращих зразків українського пісенного мистецтва. Його підтримав у цьому й ігумен чину св. Василія Великого у Варшаві о. Микола Козіцький. Він, як і попередник, подякував організаторам, серед яких були згаданий уже Мазурський відділ ОУП і греко-католицька парафія Пресвятої Трійці в Гіжицьку. Також висловив подяку численним спонсорам, за подію високого європейського рівня. Захід почесним патронатом охопив ми-

трополит перемисько-варшавський УГКЦ, архієпископ Євген Попович.

З-посеред учасників гала-концерту, який вели Катерина Полевчак і Роман Боднар, неможливо було не захоплюватися кожним колективом. Найбільш відомі викликали справжнє замилювання. Це, зокрема, хорова капела «Трембіта», створена восени 1939 року й значною мірою, як кажуть самі її члени, є прямою правонаступницею львівських хорів першої третини ХХ століття. Дехто навіть твердить, що її початки сягають 1890 року. У витоків нинішньої «Трембіти» стояв видатний український диригент Дмитро Котко, який створив і керував надзвичайно популярним у 30-ті роки минулого століття чоловічим аматорським хором. Після війни, з 1946 по 1948 рік художнім керівником і головним диригентом хорової капели «Трембіта» був Микола Колесса. Його наступником став ще один диригент з Києва – Павло Муравський, який очолював хор майже 20 років – з 1948 по 1964 рік. Другим диригентом з 1949 року був вихованець «Трембіти» Володимир Василевич. Музикознавці-дослідники стверджують (про це можна прочитати в історії капели в Інтернеті), що саме завдяки творчій співпраці цих двох яскравих і різночесних у своїй виконавській манері митців колектив «сягнув найбільших висот за всю історію своєї творчої біографії, залишаючи далеко позаду успіхи провідних хорових колективів України». У 1951 році капела з обласної стала Державною академічною хоровою капелою.

У наступні десятиліття «Трембітою» керувала ціла плеяда талановитих диригентів – вихованців Львівської консерваторії: Іван Майчик, Володимир Пекар, Ігор Жук, Олег Цигилик, Василь Яциняк. У період до 1990 року

капела активно пропагувала творчість українських композиторів як минулого, так і сучасності. У 1990 році на чолі колективу став Микола Кулик, який здійснив його реорганізацію. Репертуар «Трембіти» збагатився великими кантатно-ораторійними полотнами, творами духовної музики східного обряду, які було заборонено виконувати раніше, та інструментальною музикою для оркестру. З цього часу розпочалися гастрольні турне до країн Західної Європи. Наприклад, лише до Німеччини відбулося понад 30-ть турне. «Трембіта» гастрює по всій Європі із Польщею включно. У 1995 році колектив був відзначений Національною премією імені Тараса Шевченка в галузі концертного виконавства. Десять років тому капелу відзначили званням академічної.

Черговим відомим у світі колективом, який виступив на Вармії та Мазурах, стала Державна академічна хорова капела «Дударик» зі Львова. Досягнувши загальносвітового визнання та набувши незаперечного авторитету, капела в кожному виступі підтверджує свій унікальний рівень, відзначений Національною премією ім. Тараса Шевченка – найвищою державною нагородою в галузі культури, та іншими численними нагородами. Заснував колектив у 1971 році й донині є його керівником і диригентом відомий український хормейстер Микола Кацал. «Дударик» підкорив провідні сцени світу, провівши понад 2500 концертів у найпрестижніших концертних залах України і світу, серед яких Карнегі Хол, Собор паризької Богоматері, Ванкувер Ейр Плєйс, Варшавська філармонія, Палац «Україна», Національна опера України та Національна філармонія. Універсальність «Дударика» дивує: в репертуарі колективу представлений весь спектр давньої та сучасної хорової музики.

Публіка гіжицького гала-концерту щедро нагороджувала оплесками всіх виконавців. А були серед них василіанський октет «DEISIS» з Брюхович (керівник Степан Дольний), створений у 2013 році, вокальний ансамбль «Жайвір» Клеванської дитячої музичної школи на Рівненщині під керівництвом Іванни Сапожник, «Madrigal Voices» – жіночий вокальний ансамбль зі складу капели «Трембіта», хор гарнізонного храму Святих Петра і Павла зі Львова, Маленький хор Василія Великого та «Дрім оркестр» з Києва, «In Campo Aperto» зі столиці Литви – Вільнюса. Варшаву представляв вокальний гурт «Басілеус», який діє при монастирі оо. василіан під керівництвом Романа Дрозда, Бані-Мазурські – хор «Кринос» під керівництвом Івана Платоша. Крім українських виконавців із Польщі, виступили ще Високобрамський камерний хор євангелістсько-аугсбурзької парафії з Цешина, хор «Ойчизна» з латинської парафії Святих Петра і Павла у Венгожеві та хор з базилики у Святій Ліпці.

Голова Мазурського відділу ОУП Катерина Полевчак подякувала всім за допомогу в організації величних концертів, які прославляють Гіжицько і всю країну тисячі озер, та запросила всіх присутніх під виконання гімну «Боже великий єдиний» і «Многая літа» на ХІХ Міжнародні концерти церковної музики. ■

Степан МІГУС
Фото автора статті

P.S. Інформацію про колективи «Трембіта» й «Дударик» взято з їхніх інтернет-сторінок.

→ слати запрошення принаймні за півроку. Окрім цього, традиційно у Польщі чекають ще рік після освідчення, перш ніж святкувати весілля.

Назар: До того ж, родина Уляни розпорошена, і їм треба з'їхатися з усієї Польщі, а моя родина зосереджена докола Львова.

Уляна: І я не могла зрозуміти, чому Назар хоче робити весілля вже через два місяці.

Назар: Тобто в нас інше відчуття часу. І це не єдиний приклад. В Україні все робиться в останній момент, так я це відчуваю, а тут більше планується заздалегідь. Я вже зараз теж цього навчився. Не знаю, чи це особиста риса, чи, власне, культурна.

А в побуті ви відчули якісь відмінності, коли почали жити разом?

Уляна: Кухня інша, ми їмо різні сніданки. (*Назар сміється.*) Я їм молочний сніданок, пластівці з молоком.

Назар: Більше по-європейськи. А я колись мав звичку зранку обов'язково їсти м'ясо, щоб бути ситим упродовж дня. Але я не знаю, чи це так в Україні заведено, чи просто в моїй сім'ї.

Уляна: Також по-різному треба приймати гостей з України та Польщі. У Польщі прийнято, що, коли хтось приходить у гості, на стіл зазвичай виставляють тільки суп або куплені тістечка з чаєм. А в українців прийнято накривати повний стіл із першим та другим. Але я це бачу як форму турботи і відкритості, яка властива українцям з України.

Чи у якийсь момент ви мали відчуття, що зустрічаєтеся із іноземцем/іноземкою?

Уляна і Назар: Ні.

Назар: Ми спілкуємося однією мовою, маємо спільну українську культуру. Як і в кожних стосунках, у нас просто були свої нюанси.

А у підході до виховання доньки між вами відчувається якась різниця?

Уляна: Так, але я не думаю, що вона пов'язана з культурним вихованням, а більше з особистими поглядами і переконаннями. Я, наприклад, більше контролюю, а Назар має більш вільний підхід і багато чого Вірі дозволяє.

А щодо мови?

Назар: Коли ми почали зустрічатися, я відчував акцент Уляни, а зараз вже ні. Однак сам перебрив окремі слова з Уляниного лексикону.

Уляна: Назар вживає ті слова, які я знаю, але не використовую.

А ви говорите з Вірою іноді польською?

Уляна і Назар: Ні.

Назар: Ми між собою не говоримо польською, тож з дитиною теж ні. Польську вона й так вивчить, бо житиме у польському середовищі. Ми вже живемо трохи часу разом, обмінялися своїми звичками, навичками і виробили спільний погляд на деякі речі. Складніше було до того, як ми одружилися: тоді ми намагалися одне одного відчутти і краще зрозуміти.

А з чого черпаєте тут українську культуру?

Назар: Ми відвідуємо український літературний клуб, який організували друзі у Варшаві. Тож стараємося знайомитися з українською та іноземною літературою. Також читаємо «Наше слово». (*Посміхається.*)

Уляна: Так, Назар із серпня вирішив купити передплату. ■

Катерина СЕМЧУК

«Явірський народ» півтора сторіччя тому

Праця історика схожа на творчі зусилля митця, що складає мозаїку: адже – це також збирання дрібних частинок, з яких постає образ минулого. Серед джерел таких «дрібок» є дописи на сторінках щоденної преси: гортання старих газет завжди може принести щось нове. Прикладом може бути надрукована 1927 року у львівському «Ділі» стаття «Щавниця і околиця (Спомин 73-літнього)», автор якої – колишній священник о. Володимир Ринявець, що у дитинстві та ранній молодості проживав у найдавший частині галицької Лемківщини.

Батько автора спогаду, о. Ігнатій Ринявець (1819-1904 роки), який висвятився у 1845 році, більшість свого життя провів на парохії у Явірках над Руським потоком, куди прибув 1853 року (раніше він працював адміністратором у Ростоці-Великій). Був він третім явірським душпастирем, адже спочатку село належало до парафії у Шляхтовій. Лише під час реформування церковної мережі, до якої змусила австрійська адміністрація, у Явірках збудували велику муровану церкву, освячену у 1798 році, та утворили парафію, до якої увійшли також села Біла Вода і Чорна Вода. Отже, син о. Ігнатія Володимир (1854-1931 роки) був уродженим явірчанином, а його спогад показує нам сільський побут 60-70-х років XIX століття (після висвячення у 1877 році він назагал служив у парафіях у східній частині Перемиської єпархії, винятком була адміністрація гладишівської парафії у 1881-1885 роках). Тому, хоч у статті є також різні історичні роздуми й відступи (в тому числі й про м. Яворів, де парохом був тесть о. Володимира, відомий галицький етнограф і публіцист о. Йосип Лозинський), для нас найцікавішою буде саме народознавча частина статті, яку можна вважати найдавнішим етнографічним описом села Явірки.

Як запевняє о. Володимир, у Явірках «нарід працюватий і добре відживлений» та «надзвичайно прив'язаний до своєї церкви і до священника. Парохія має тільки одну, велику муровану церкву на початку села Явірок (коли їхати від Щавниці і Шляхтової – Ю.Г.). Церква стоїть на горбку, а біля неї приходство. Ніякого іншого будинку близько нема. За мого покійного батька правилась літом утренья в год. 7-й. По утреньі йшли люди додому. В год. 11-й починалася Служба Божа, а це тому так пізно, щоби люди з Біловоди і Чорноводи могли прийти на час до церкви. Більша частина людей йшла до церкви з молитвословами в руках. Церква була обширна, але все повна людей. В середині церкви стояли дівчата на переді, в лавках по одній стороні газдині, по другій – газди, а позаду і на хорах – парібки. Ціла церква співала. В будні дні люди вступали теж до церкви, як йшли в поле».

Звісно, на недільне чи святкове Богослужіння (поруч із весіллям, найбільш урочистим моментом у житті) кожен приходив у церкву одягнений і причепурений за найкращим каноном традиційної моди, хоча деякі косметичні засоби тих часів можуть шокувати (як і «хардкорні» мандрівки босоніж по гірських доріжках): «Пам'ятаю добре, що мужчини мали волосся довге, вимашене маслом або смальцем і були в білих гуньках з домашнього сукна, що сягали майже до колін; ходили в так званих «холошнях», себто споднях (штанах – Ю.Г.), також з білого домашнього сукна й обуті були по найбільшій часті в ходаки. Босого в церкві не можна було побачити. Жінки були в спідницях з полотна домашнього виробу, пофар-

бованих (фарбували в Коросценку над Дунайцем), а на раменах мали прегарні білі плахти, спеціально зложені, також з домашнього полотна. Жінки рівнож обуті. Дівчата несли до церкви в руках чоботи з делікатної чорної, жовтої або червоної шкіри і щойно під муром, що окружав церкву, обувалися, а вийшовши з церкви, знова здимали ті чоботи і додому несли їх знову в руках. Робили це тому, щоб тих святочних чобіт не здерти по камінню. Ці чоботи, що їх уживали тільки до церкви на неділі і свята, як також і молитвослови (молитовники – ред.), купували на Угорщині».

◀ Явірська церква Св. Івана Богослова, приклад так званої терезіанської або йосифінської сакральної архітектури, яку на терені Перемиської єпархії насаджували наприкінці XVIII та у першій половині XIX ст. Інтер'єр прикрашений стінописом у виконанні Андрія Демковича (1926 року). Іконостас у стилі рококо. У 1950-х роках вежу над нефом зменшено, а над вівтаром – зліквідовано.

Без сумніву, йдеться про молитовники, надруковані для вірян південної частини Лемківщини у Пряшівській єпархії. Вона, як частина т.зв. Карпаталії, була тоді в межах угорської складової монархії Габсбургів. Цей зв'язок з теренами на південному боці Бескиду був для чотирьох сіл у долині Руського потоку природним як з історичних, так і з просто географічних причин. Відобразилося це й у мові: «Часто пишеться і говориться у нас про лемківську бесіду. В парохії Явірки люди говорять по правді не по лемківськи. Є це якась мішанина українського, словацького й польського. Приміром: дорога називається в Явірках дрига; віця – увца; снідання – фриштик і т.д. Таких слів на Лемківщині я не чув, хоча зійшов у молодому віці велику її частину». Отже, о. Володимир, певно, погодився б з Романом Райнфусом, який вже у 1930-х роках висловив думку, що місцеві мешканці більш споріднені не з лемками,

але з так званими списькими русинами, та запропонував вживати для цього терену назву «Шляхтовська Русь» (до речі, руські парохії на Спиші, що у XV-XVIII ст. належав Польщі, входили тоді до складу Перемиської єпархії).

Звісно, молитовники та загал богослужбових видань обабіч бескидського хребта друкувалися однією мовою – церковнослов'янською, й саме вона була основою традиційної грамотності, яка, як виявилось, у Явірках у середині XIX століття була непоганого рівня: «Дивно може виглядати, що люди в тім часі, коли ще шкіль було так мало, ходили до

кова, де з зарібком продавали. Кінцями їздили рівнож на зарібки під час сезону до Щавниці, де возили гостей від одного закладу до другого, то знову до Дунайця, Чоршину, Червоного Кляштора, Кросценка; заробляли денно 3, 4 і 5 ринських. Пізніше щавничани заборонили їм це, аби їм не відбирали зарібку. Тоді ще залізниці до Нового Санча і Старого Санча не було. Треба було їздити до залізниці або до Тарнова, або до Бохні. Явірчани наймалися радо на ці фірманки. В Бохні купували все цілими брилами кам'яну сіль і її опісля продавали в селі людям на фунти. До Старого Санча ходили по вовну, звану «кушнірка», бо її купували від кушнірів; дома виробляли з неї сукно, яке опісля продавали на ярмарках».

Однак ремеслом, яким прославилися мешканці явірської парафії, зокрема Білої Води, було дротярство. Перейняли його явірчани, до речі, від мешканців Спишу – як русинів, так і словаків: «В тому часі скрізь уживано ще глиняних горшків до варення. Явірчанибіловоджани, обробивши на весну свої поля, вибиралися ще й у світ на дротярку. З такої дротярки присилали гарні гроші, найчастіше на руки мого батька, звичайно по 60, 70, а навіть по 100 ринських».

Іншою нагодою підзаробити було мисливство у навколишніх лісах, які належали до маєтку Стадницьких: «Цікава річ, що селяни завсіди самі арендували громадське полювання, з якого мали гарний дохід. Двір графа Стадницького з Навойови (в Шляхтовій була тільки лісничівка) дозволив їм полювати в двірських лісах, але тільки на хижу звірину, як вовки, куни, на іншу звірину (як серна) – ні. При Йорданському водосвятті на ріці стрільці занурювали свої стрільби у воду». До речі, цей звичай, щоб не сказати – забобон, існував також далеко на півночі, а саме – на Підляшші, де, за описом 1820-х років, «стрільці з руських осель, щоб стрільба влучно біла та завжди клала звіря, занурює до половини цівки набиту стрільбу та шепчучи формулу – вириває й стріляє». Таку зброю називали «йорданками», влучити з неї міг нібито кожен, «аби лише добре витримав».

Дорікнути о. Володимирові Ринявцю можна було bliше за те, що його розповідь коротка. Та все ж вона показує світ, якого ми вже ніяк не побачимо. Тому радіймо, що перед наші очі потрапила ще одна картина минулого – написана людиною, яка серед явірчан проживала та ставилася до них із щирою симпатією. Крім цього, здається, саме публікація в «Ділі» надихнула українського мовознавця Івана Зілинського (родом з Красної б. Коросна) написати статтю «Лемківська говірка села Явірок» (він побував тут і робив записи у 1931 році). Отже – гортаймо далі старі книжки та газети. ■

Юрій ГАВРИЛЮК
Фото автора статті

Історія

Невелика, але своя церковця
«українців-віслян».

Байори-Малі – 60 років спільного шляху

Хоча близько 150 тисяч українців колись в рамках депортаційної акції «Вісла» були змушені залишити рідні землі, сотні храмів та понад тисячолітню історію свого життя-буття, вони не зреклися найдорожчого, що залишилося в їхніх серцях.

— Нам довелося покинути рідні хати, землю, усе найцінніше, — розповідав у проповіді 6 жовтня з нагоди 60-річчя невеликої парафії в Байорах-Малих владика кир Євген Попович, глава Перемисько-Варшавської архієпархії Української греко-католицької церкви (УГКЦ). — Але найдорожчого, найвартіснішого ніхто не може у нас забрати. Ніхто не в силі забрати в людини її віру, свободу — навіть тоді, коли вона у в'язниці, коли її ім'я викреслене з книги життя. І це усвідомлювали наші предки. Про нашу велич, національну свідомість свідчать нині ці храми, юві-

▲ По дорозі до храму.

леї яких відзначаємо на землях, на яких нам доводиться жити після вигнання. Ми зберегли найцінніше для народу — його колективну пам'ять. А це сталося завдяки цьому, що ми, українці, — церква, Об'єднання українців у Польщі (ОУП), інші наші організації — йдемо однією спільною дорогою...

Маленька греко-католицька парафія в Байорах-Малих, що у Кентшинському повіті, починає своє офіційне літочислення від 1958 року, хоча насправді у цьому невеликому селі Вармінсько-Мазурського воєводства, розташованому всього за 6 км від кордону з Росією, українська спільнота з'явилася ще на зламі весни-літа 1947 року внаслідок злочинної операції «Вісла». Позбавлені своїх рідних святинь, українські вигнанці спершу їздили молитися, вінчатися, хрестити дітей до церковці в Хшанові, відкритої митратом о. Мирославом Ріпецьким всупереч забороні комуністичної влади. Це село біля Елку знаходиться майже за сто кілометрів. Однак від перших днів на чужій землі

переселенці мріяли про свій власний храм. Всевишній, як підкреслив кир Є. Попович, «зіслав людей», які відважно взялися за цю справу. Це завдяки ним можна рахувати історію виникнення байорської парафії не від 1958, а від 1957 року. Саме тоді покійні вже нині Анна і Михайло Рибавчики спільно з сусідами наважилися встановити в сусідніх Байорах-Великих, на перехресті доріг, капличку, під якою «українці-вісляни» почали спільно молитися. Мешканці тих і навколишніх сіл, серед яких — Леон Красуцький, Андрій Шидловський та інші — добилися згоди на адаптацію під храм старого неживого будиночка-«чворака». Тодішня влада довго робила все, щоб не дозволити його розбудувати, бо це, мовляв, архітектурна пам'ятка. Українці настояли на своєму і 4 грудня 1958 року отець Володимир Бозюк провів першу Службу Божу українською мовою. Опісля душпастирями станиці були отці Григорій Чернега, Олександр Прилуцький, Петро Крик, Мирослав Підлипчак, Теодозій Янків, Тимотей Феш, Дмитро Гарасим, Григорій Столиця, Орест Підлипчак, Йосафат Осипанко, Микола Козицький. У парафії служили й майбутні владика УГКЦ в Польщі — Петро Крик та Володимир Юшак. Понад десять років байорською паствою опікується парох о. Дарій Глінівч.

У першу жовтневу суботу в Архієрейській Службі Божій в Байорах-Малих, очолюваний Є. Поповичем, взяли участь кільканадцять священників УГКЦ та ще двоє із Сроковського латинського костелу. Кентшинське староство представляв віце-староста Лукаш Вісневський, гміну Сроково — війт Францішек Андрушкевич, голова ради гміни Олександр Камінський та ряд представників громадських організацій, серед яких — очільники Мазурського та Ольштинського відділів ОУП — Катерина Полевчак і Степан Мігус.

Після літургії священники, віряни й гості зустрілися в Сроковському будинку культури на спільній трапезі. Там священники та найстарші віряни понад годину ділилися спогадами з усього 60-ліття існування парафії. ■

Степан МІГУС
Фото Богдана Хіра

74 роки від вбивства українців у Руді-Ружанецькій

10 жовтня 1944 р. в Руді-Ружанецькій (Підкарпатське воєводство) солдати польської Громадянської міліції та місцеві поляки вбили 33 українців (за іншого версією — 32). Рідні убитих лише після виселення дізналися про долю своїх близьких, але місця їх поховань не знають донині.

▲ Символічна могила вбитих українців у Руді-Ружанецькій. Фото — wikipedia.org

10 жовтня 1944 року до Люблинця-Нового прийшла Громадянська міліція (МО) з Чесанова (Cieszanów) і Руді-Ружанецької (Ruda Różaniecka). В селах Люблинці Новому і Старому арештували 35 осіб, зокрема і греко-католицького священника о. Олександра Козенка, як заручників за трьох викрадених і вбитих польських офіцерів (за іншою версією — лісників та гайового), і повели їх до Руді-Ружанецької. Про це читаємо, зокрема, у спогадах Агафії Грицько (дівоче прізвище Комар), опублікованих у книжці «1947. Пропам'ятна книга» авторства Богдана Гука.

«Міліція з Чесанова (місцева говірка на пл. Cieszanów — ред.) та поляки з Руді забрали 10 жовтня 1944 року 33 хлопів з піль та села, багато з будови нашого сусіда. Гнали їх на Кусопуди, потім на Долини й на Руду. По дорозі взяли з присілка Жари Шеремету й Ванкевича.

Попав їм також солтис зі Старого Люблинця, що якраз вибирався на сесію до Чешанова», — згадує жінка.

Двох людей, в тому числі греко-католицького священника, звільнили, щоб ті могли передати жителям Люблинця ультиматум. Обов'язковою умовою було — повернутися цим двома особам до кінця дня — на день раніше поляків. В іншому випадку вони погрожували розстріляти всіх інших українців (один із заручників був убитий при спробі втечі). Інших українців міліцейські тримали у відділі міліції в Руді-Ружанецькій. Після закінчення терміну ультиматуму всі заручники були розстріляні. Поляки вимагали повернення трьох викрадених, про яких згадується вище, і провини за їх зникнення поклали на українців (хоча невідомо, що з ними насправді сталося).

«Правда, рано на другий день було чути стріли, але ми не вірили, що то їх

постріляли, бо хто міг додуматися, що могло дійти аж до такого вбивства. Солтиса дочка Чабаниха та Когутиха їздили питатися за них до Руді. Їм сказали йти додому, бо їх хлопів на Руді не нема!» — читаємо у спогаді Агафії Грицько.

Рідні вбитих та мешканці Люблинця дізналися про долю своїх близьких та сусідів лише після 1947 року, у Західно-поморському воєводстві, куди були виселені у рамках акції «Вісла».

«Потім у селі Швеція коло Валча мешкали поляки з Руді, які нам казали, що бачили наших люблинчан з пов'язаними дротом руками, вони зістали там всі побиті. Один із них мав навіть утікати, був у білому светрі, але не втік. Стільки ж сиріт тоді лишилося у нас! І ніхто не міг довідатися, що сталося з батьками й братами», — згадує пані Агафія.

Жертви були поховані поруч поста міліції у старі окопи. Через якийсь час тіла викопали і перевезли в інше, невідоме місце. Залишків не знайдено до сьогодні. Символічна могила вбитих українців у Руді-Ружанецькій знаходиться на території греко-католицького цвинтаря у Люблинці-Старому. ■

Павло ЛОЗА

КУЛЬТУРА

Збуч – типове підляське село.

Збуч – тиша минулого
й трохи гамору сучасності

Щоб пізнати найдавнішу історію Підляшшя, треба почати з читання літописів, що писалися в Києві, Холмі та Володимирі-Волинському. Бо й таке було коло князівських столиць, під контролем яких перебували надбужанські міста, а тоді укріплені городи – Бересть, Дорогичин, Мельник, Більськ та Кам'янець (історія заснування останнього тут навіть описана очевидцем). Але є ще чимало середньовічних міст, про які літописці промовчали, отже, їхнє існування записане лише слідами на землі. Це також книга – читають її археологи, хоч не завжди маємо певність, наскільки їхній переклад «мови землі» відповідає давно минулій дійсності.

Одним із місць, наповнених слідами минулого, є Збуч, розташований біля автошляху з Більська до Гайнівки. Це типове для Підляшшя село-вулицівка, засноване в XVI ст. під час колонізації Більської пуші. Населення цієї частини колишньої Більської землі повністю україномовне та православне, хоча з 1920-х років офіційно вважається білоруським або польським. Як приклад, наведемо дані перепису 1921 року, згідно з якими в 58 будинках проживало 256 православних «збучлян»: 151 особа приписана до польської національності, 105 – до білоруської. Людей так мало, бо в 1915 році вони були вигнані в «біженство» й ще не всі повернулися. Тоді й зараз мешканці говорять і співають по-українськи (деякий час діяв фольклорний колектив «Збучанки»), а старожил Петро Юшкевич виявився ще й народним віртуозом-скрипалем, за що 1999 року був відзначений почесною грамотою Кабінету Міністрів України. Збуч – це також рідне село української журналістки та мовознавця Людмили Лавович, яка від свого діда записала ось таку рефлексію про національне питання в міжвоєнний час: «Нас ще за старей Пуольши лічили белорусами, а ми ж не помітали, хто українець, хто белорус. Руські і всьо». «Руські» – це, звісно, не московити-москалі, що себе зараз називають «росіянами», а «тутешні православні» (як римо-католики – це просто «польські», отже не дивуйтеся, коли почуєте від когось, що «в нашому селі по-своєму говорат не оно руські, але й польські»). До речі, говірка цього

району дуже архаїчна і її можна вважати філологічною пам'яткою етапу розвитку української мови, який деінде вже давно забувся.

Дослідників матеріальної старовини Збуч зацікавив уже в середині XIX ст. – їхню увагу привернули середньовічний цвинтар та городище. Оскільки терен тут рівнинний, «замок» – це просто вал у формі кільця діаметром 90 м, який зараз місцями досягає 3,5 м в висоту. Згідно

концентрувалося перш за все над Бугом – в околиці Дорогичина й Мельника. Околиця Збуча й пізніше залишалася заселеною, адже неподалік збереглися цвинтарі з XI–XIII ст. Усе ж вважати тодішніх мешканців предками сучасних збучан – справа ризиківана, позаяк є багато доказів, що місцеве населення могло бути винищене внаслідок воєнних лихоліть XIII–XIV ст. – грабіжницьких нападів ятвягів, «рейсу»

◀ Не така вже й давня «старовина» – коловроток і кросна.

но з найновішими дослідженнями, які тут проводив Даріуш Краснодембський з Підляської археологічної експедиції ПАН, «форталіція» була зведена наприкінці IX ст. та використовувалася до половини XI ст. В околиці Більська – це найдавніша слов'янська споруда такого типу, адже первісно населення

тевтонських хрестоносців. Тому формування осадничої мережі, яку бачимо нині, відбулося тут двома сторіччями пізніше, в добу останніх Ягайлонів.

Новим мешканцям, які почали тут господарювати у XVI ст., городище не було вже потрібне, але вал виявився настільки високим, що його не розорали.

◀ Збройні реконструктори з білостоцької групи «Вінлянд».

Це дало історичній пам'ятці друге життя, адже розкопки, котрі велися на майдані й валу городища, стали поштовхом до організування тут археологічних фестинів. Перший відбувся 2003 року, коли ще тривали дослідження, відтак кожного року в середині вересня сюди почали з'їжджати любителі середньовіччя, зокрема реконструктори. При чому не лише ті, хто намагається стати схожими на варязьких та слов'янських воїнів із мечами й щитами, але й відтворювачі давнього одягу, ремесел, страв і напоїв, навіть старовинної музики й співу.

Організатор заходу, управа сільської гміни Чижі, старається показати й місцеві традиції: можна посмакувати традиційні для підляських сіл страви – варене, печене, вуджене та й мед солодєнський, подивитися вишивки й ткани на ручних кроснах «дівани», якими прикривали ліжка. Все це в супроводі пісень місцевих колективів, хоча тут традиційність місцями дуже умовна. Хоча виконавці «свої тутешні», та багаторічні балачки про «білорусів», «рідну білоруську культуру» та дотації для Білоруського суспільно-культурного товариства (яке після 1989 року практично не реформувалося) на організацію «білоруських фестинів», надалі формують серед учасників і лауреатів конкурсу української пісні «З підляської криниці» специфічну «тягу» хоча б одну-дві пісні заспівати саме по-білоруськи, хоча в побуті вони білоруським словом і не користуються. До речі, в більшості це пісні не білоруські, а більш чи менш вдало перекладені українські (для прикладу, цього року почув я шось таке: «Два дубкі направа, два дубкі налева, гуляє казак вяселле»). Такі от курйози й абсурди.

Усе ж на городище у Збуча варто прийти. Можна просто так, щоб, поетично кажучи, вслухатися в тишу минулого. Але варто заглянути також на вересневий фестин. Якщо реконструкторство нас не цікавить чи навіть дратує, то можна просто поговорити зі «своїми людьми», зокрема з тими, хто привіз сюди смачні ковбаски та квашені огірочки прямо з городу. От така химерна природа та краса нашого Підляшшя. ■

Юрій ГАВРИЛЮК
Фото автора статті

РЕЦЕНЗІЇ ТА ОГЛЯДИ

PAWEŁ SEMMLAR, **KRYM. ZNIKAJĄCY POŁWYSEP**, WYD. POZNANSKIE, POZNAŃ, 2018, 318 STR.

Крим. Півострів, який зникає

У літку я розмовляв зі знайомим львів'янином, який має рідних у Севастополі. Їхня робота і до анексії Криму, і зараз пов'язана із севастопольською військово-морською базою. Виявилося, що львів'янин не має жодних контактів із родичами з Криму. Просто не хоче. Він описав їх так: «Коли йдеш за людиною і бачиш, що у неї з сумки випав гаманець, ти його піднімеш, аби цій людині віддати. Мої родичі у такій ситуації одразу пішли би за цією людиною, щоб підняти гаманець, але не віддали би його. Водночас вони знають, що це погано. Я сам не впевнений, що він їм взагалі потрібний».

Після розповіді знайомого я усвідомив, що ми зараз дуже мало знаємо про реальність життя мешканців півострова. Звичайно, у польських ЗМІ траплялися статті про Крим, в основному відразу після анексії півострова у 2014 р. У медіа теж висвітлювали переслідування кримських татар. Одна з останніх книжок на польському ринку, яка певною мірою стосується Криму, — виданий у 2016 році роман московського кореспондента Польського радіо Мацея Ястшембського під назвою «Крим: любов і ненависть». У книзі репортажна частина поєднана з історією роману між українкою та росіянином, який розгортається під час бурливих подій у Криму та на сході України.

Цю порожнечу якоюсь мірою спробував заповнити д-р Павел Семмляр, викладач «Wyższej Szkoły Umiejętności Społecznych» у Познані. У своєму виданні науковець розмістив репортажні матеріали, в основному — свої розмови з колишніми жителями Криму, які сьогодні живуть в інших регіонах України та навіть у Польщі. Книга не містить розмов із людьми, які зараз перебувають на анексованій Росією частині України. Чи такий образ з позиції Києва чи Одеси може бути достовірним віддзеркаленням того, що зараз відбувається на півострові? Певно, ні. І багатьом, хто читатиме цю книжку, може бракувати розповідей про сьогодення Криму з «перших вуст». Проте інтерв'ю з колишніми жителями півострова також дуже цікаві, адже показують людей, які після анексії втратили своє дотеперішнє життя та свій дім, і їхній погляд на ці події — дуже вартісний.

У книзі автор описує явища, які супроводжували агресію Росії у цій частині України, а також аналізує причини і наслідки подій 2014 року.

«Невдовзі після того, як російська армія увійшла до Криму, Володимир Путін виправдав цю практику досягненням історичної справедливості, оскільки, на його думку, півострів завжди належав Росії та був „священною територією російського світу“. [...] Крім того, Путін часто у своїх промовах згадував Севастополь, переконуючи, що це місто має для Росії цивілізаційне і сакральне значення, і підтримував свою аргументацію з позірними фактами з історії», — пише автор. Павел Семмляр показує, що рішення захопити півострів у Кремлі вже запланували раніше. Науковець навіть стверджує, що глава Російської Федерації хотів дестабілізувати ситуацію у Євросоюзі через вплив біженців з Криму (в основному кримських татар) та сирійців, які мали втікати через бомбардування росіянами Сирії. Згадуючи Сирію, варто відзначити, що, заданими Організації Об'єднаних Націй, тільки з одного сирійського регіону міста Дара внаслідок сирійсько-російського наступу, який розпочався у жовтні 2015 року, щонайменше 270 тис. людей залишили свої домівки. Але фактична еміграція була насправді більшою, бо зі своєї Батьківщини мусили виїхати понад 5,6 мільйона сирійців. Натомість ті жителі Криму, які були змушені емігрувати, сьогодні переважно проживають в інших регіонах України.

Багато для кого мотиви дій Путіна у Криму та Сирії залишаються надалі дискусійними. Павел Семмляр, хоч і додає у плані росіян «дестабілізацію ЄС», спричинену хвилею біженців, але не підкріплює своєї тези якимись джерелами.

Автор присвятив увагу і питанню мілітаризації півострова, окремого статусу для Севастополя та історії кримських татар.

Долю кримськотатарського народу Семмляр описує в розділі «Кримські татари — трагедія, що триває», що є найбільш повним з історичної точки зору.

Автор зосередився тут на сталінському періоді — у ті часи сталася головна трагедія в історії півострова. Нагадаємо, 18 травня 1944 року за наказом Йосипа Сталіна весь кримськотатарський народ був звинувачений у колабораціонізмі та депортований з Криму. Трагедія отримала назву Сюр'юн (від крим. Sürgün — вигнанець). У злочині були задіяні 32 тис. енкаведистів. Загалом на територію сьогоденного Узбекистану чи Казахстану вони депортували понад 180 тис. кримських татар. На відміну від інших народів, кримським татарам було заборонено переїздити до Криму аж до 1989 року. Лише у 1989 році почалося їхнє масове повернення, і станом на 2013 рік у Криму мешкало близько 270 тис. кримських татар — це становило 13 % від загального населення півострова. Як відомо, вже через рік переслідування кримських татар відновилися.

Важливо, що опис подій чотирьохрічної давнини тут доповнений розмовами з людьми, які були їх безпосередніми свідками, зокрема з головою Меджлісу кримськотатарського народу Рафатом Чубаровим.

Відтак за допомогою низки репортажів-інтерв'ю, аналізу причин та наслідків російської агресії, доповнених описом історії кримських татар, Павел Семмляр певною мірою показує теперішні складні реалії цього регіону України. Водночас для тих, хто слідкує у ЗМІ за подіями в Україні та Криму, книжка, імовірно, може здатися неповною. ■

Павло ЛОЗА

ЛИСТУВАННЯ ЯРОСЛАВА ГРИЦКОВЯНА, ВИДАВНИЦТВО «DOMI», СТОР. 445.

Кореспонденція — дзеркало життя

У Польщі серед української громади досі не було чути, щоби хтось збирав листи, порядкував їх і з великою шанобливістю ставився до цих надбань, прагнучи їх опублікувати. Таким виявився д-р Ярослав Грицьковян — заслужений громадський діяч, науковець, педагог та автор бібліографічних праць і підручників української мови, якими й досі користуються учні початкових і середніх шкіл з рідною мовою навчання у Польщі.

Автор і колекціонер епістолярної спадщини завжди ставився до листу-

вання як до цінного історичного джерела. Серед його кореспондентів були письменники, літературознавці, історики, політологи і педагоги, які займалися різними аспектами українського життя в Україні, Польщі, а також у діаспорі.

Ярослав Грицьковян як науковець найчастіше досліджував польсько-українські відносини після II Світової війни, що теж знаходить віддзеркалення у листуванні. До співпраці з науковим журналом «Slavia Orientalis» його заохочував польський славіст Базилі Бялокозович, пропонуючи писати рецензії, тексти про українські питання в польській літературі і все, що творить культурне прикордоння. Пан Ярослав дуже радо і швидко надсилав усі замовлені статті, що видно з теплих, сердечних слів подяки від редактора Бялокозовича. Їхнє листування охоплювало не лише літературні зацікавлення, але й виражало сімейну близькість.

Ще в далеких 60-х роках розпочалася багаторічна співпраця Я. Грицьковяна з вроцлавським славістом проф. Мар'яном Якубцем, під керівництвом якого пан Ярослав написав докторську дисертацію. У 1977 році він її захистив, та дружба цих двох науковців продовжувалася і далі, професор заохочував д-ра Я. Грицьковяна до подальшої наукової кар'єри.

На літературній ниві зійшлися також стежки Грицьковяна з краківським славістом проф. Ришардом Лужним.

З його багатого кореспонденції ми черпаємо неймовірні знання про літературний світ, зв'язки науковців та бачення україністики в Польщі. «Пи-

тання української історії, культури, літератури і мови займатимуть у нас, що до цього я переконаний, важливе місце», — так у 1990 році писав Якубець до Грицьковяна.

Зберігши свою багату кореспонденцію, кошалінський науковець вніс у книжку цінні сьогоденні листи від відомих українських письменників: Миколи Бажана, Олеса Гончара, Романа Іваничука, Петра Киричка з Криму. Останній тепло згадує перебування у нашій редакції, а також від низки дослідників української літератури. Збірник містить також кілька листів від професорів — Михайла Лесіва і Степана Козака.

Вести кореспонденцію з друзями в Україні — то не була проста справа. «Я в листах обмежувався до „гладких висловів“, щоб не стали вони предметом будь-якого оскарження», — зізнається Грицьковян. За можливості він надсилав їм також емігрантську чи польську літературу. Бажана в Україні була і «Наша культура» — щомісячний додаток до «Нашого слова». У листах часто згадується саме наш тижневик та статті у ньому, що також свідчить про цінність «Нашого слова», яке добре вписалося в історію зв'язків української громади у Польщі з материком і діаспорою. У 90-х роках у багатьох листах повторюється одна фраза: «Жаль, що до сьогодні не показується «Наша культура», в якій на щодень можна б інформувати і вводити в літературний обіг наш доробок». Дехто, як, наприклад, літератор Григорій Зленко з Одеси, писав, що збирає всі примірники «Нашої культури» і віддає палітурникові для опрацювання.

Читаючи упорядковані листи д-ра Ярослава Грицьковяна, маємо змогу спостерігати за його працюютою професійною та життєвою дорогою: приміром, у 2007 році він отримав звання почесного доктора Кіровоградського інституту управління та економіки. У листах видно, що широкі літературні зацікавлення, активність у міжнародній україністиці Ярослава Грицьковяна не заважали його сімейному життю: разом із прекрасною дружиною Лесею вони виховували двох синів. Саме ця книжка присвячена світлій пам'яті Лесі Грицьковян, яка в лютому цього року залишила своїх близьких і цей світ.

Педантичний, як завжди, у царині книговидання, пан Володимир Пилипович до друку підібрав 202 листи (155 адресованих до Я. Грицьковяна і 51 написаних Грицьковяном). Редактор зауважив, що деякі з них публікуються не вперше.

Книга «Листування Ярослава Грицьковяна», що вийшла з-під солідної руки упорядника, вражає не тільки прозорістю текстів, доповнених примітками під листами, але й оформленням: видання отримало лаконічну і яскраву тверду обкладинку помаранчевого кольору. Це — заслуга автора проекту обкладинки «ВІПКАлямусу».

Такої вдалої співпраці власника листів й упорядника можна тільки побажати кожному, хто працює із книговиданням. Результати, як завжди, досконалі. З-під дбайливої руки пана Володимира вийшло вже кілька книжок Ярослава Грицьковяна. Усі вони — захоплюючі. ■

Наталя КРАВЧУК

УКРАЇНСЬКІ БАРВИ ПРИКОРДОННЯ 2018

26-27-28/10/2018
Braniewskie Centrum Kultury

UKRAIŃSKIE BARWY POGRANICZA 2018

Piątek/П'ятниця
17⁰⁰

Презентація Фільму - "ОЛЕНА"
Prezentacja Filmu - "OLENA"

Sobota/Субота
16⁰⁰

Заграй Кобзарю, Про Одвічне...
(3 нагоди 100-річчя заснування
КОБЗАРСЬКОГО ХОРУ)
Zagraj Kobzarzu o Przyszłym...
(Z okazji 100-lecia
CHÓRU KOBZARZY)

Niedziela/Неділя
13⁰⁰

СЛОВ'ЯНСЬКА ДУША
з Гданська і Луганська.
SŁOWIAŃSKA DUSZA
z Gdańska i Ługańska.

Zrealizowano dzięki dotacji Powiatu Braniewskiego

Organizator:
Związek Ukraińców w Polsce
Oddział w Elblągu, Koło w Braniewie

Patronat medialny:

До уваги читачів!

У 2019 році зростає ціна примірника «Нашого слова».
Нова ціна – 3,70 zł.

Детальніше про кошти передплати тижневика у 2019 р. повідомимо
у черговому номері газети.

Видавець – Об'єднання українців у Польщі

З нагоди 80-річного ювілею

Андрієві Вішці
з Венгожева –

багато здоров'я, сил, Божого благословення
і всього найкращого від найближчих
бажають дружина, дочки Галя і Дануся з родинами,
нуки Аня, Богусь, Андрій, Адаш, Петро
і правнук Олесь.

80-ЛІТТЯ

Молодим парам

Катерині Данилюк та Михайлові Саладяку
Йоанні Костів і Мирославу Осціславському

на новій дорозі життя – невгасимої любові, сімейного щастя,
здоров'я, благополуччя та Божого благословення
на многи і благи літа

бажають Управа і члени гуртка ОУП у Гданську

Греко-католицька спільнота в Ельблонзі будує нову святиню. З цією
метою проводимо різні заходи, щоб зібрати кошти.

Від імені спільноти греко-католицької парафії Народження св. Івана Хрестителя
в Ельблонзі парох о. митрат Андрій Сорока просить про вплати:

Parafia Greckokatolicka w Elblągu, ul. Poznańska 2a

Bank PeKaO S.A. I oddział w Elblągu, 87 1240 1226 1111 0000 1404 5318

Всім людям доброї волі сердечно дякуємо!

Консульство України в Гданську запрошує на

Український тиждень у Гданську 2018

ПРОГРАМА

24.10.2018 (середа), 18⁰⁰. Інститут міської культури в Гданську, ul. Długi Targ 39/40. Показ фільму «МІФ», 2018, режисери: Леонід Кантор, Іван Ясній. Вхід вільний.

25.10.2018 (четвер), 18⁰⁰. Галерея Об'єднання вірмен у Гданську, ul. Mariaska 34/36. Відкриття виставки графіки Олега Денисенка «Рівновага» (Львів). Вхід вільний.

26.10.2018 (п'ятниця), 12⁰⁰, 18⁰⁰. Міський театр «Мініатюра» в Гданську, ul. Grunwaldzka 16. «Божественна Комедія Andante» — лірична лялькова вистава для дорослих і дітей. Квитки online і в касах

27.10.2018 (субота), 17⁰⁰. Польська Балтійська філармонія в Гданську, ul. Ołowianka 1. Київський національний академічний театр оперети. Частина I: На циганській ноті. Частина II: Українські романси. Квитки online і в касах

28.10.2018 (неділя), 16⁰⁰. Воеводська і Міська бібліотека публічна в Гданську, ul. Mariaska 42. Зустріч із автором «Львівської саги» Петром Яценком: «Львівський кат у Гданську: історія та український steampunk». Модератор: Марек Вільчинський. Вхід вільний

29.10.2018 (понеділок), 18⁰⁰. Центр св. Яна, ul. Świętojańska 50. Концерт найгарніших пісень України. Оксана Муха з колективом (Львів). Подія присвячена пам'яті видатної американської співачки українського походження Квітки Цісик (1953-1998 рр.), нагородженої «Оскар» і «Золотим Глобусом» у 1977 р. Квитки перед концертом: 20/30 zł.

30.10.2018 (вівторок), 18⁰⁰. РАТІО, Гданська академія мистецтв, Targ Węglowy 6. Показ анімаційних фільмів Сергія Савченка та дискусія «Дитячі фантазії у дорослому вимірі». Модераторка: Ірина Подоляк (Київ). Вхід вільний

Відійшли...

31 серпня 2018 р. у віці 93 років відійшла від нас
наша мама

† Пелагія Кривоніс
(уроджена Печінка)

Відійшла добра, кохана людина. Для нас вона
була насамперед мамою та бабусею.

Свою роль виконувала з великою турботою.
Завжди була готова допомагати нам,
задовольняти наші потреби.

Довгий час (26 років) жила разом із нами
в Слупську. З нами був також тато, який відійшов
у вічність раніше — 03.05.2015 р.

Вона була основою нашого щоденного життя,
особливо життя внуків.
Серце болить увесь час.

Мирослава із родиною

29 вересня 2018 р., проживши 63 роки,
в оточенні найближчих відійшов у вічність
наш Друг

бл.п. Роман Бережанський

Учасник і благодійник заходів, що відбувались
у нашій громаді, вірний читач «Нашого слова».
З Його відходом осиротіла не тільки родина,
але й уся наша громада.

Дружині Софії,
сином Ярославів, Петрові і Михайлові,
сестрам Галині і Євгенії та їхнім родинам
слова щирого співчуття висловлюють

Управа і члени
гуртка ОУП в Тшеб'ятові,
приятелі і парафіяни.

З сумом і велелюдно попрощалися ми з Ромком
2.10.2018 р.

Нехай Господь прийме Його до своєї обителі.
Вічна Йому пам'ять!

Наше Слово

Adres: Redakcja „Nasze Slovo”, ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa,
tel.: prenumerata i reklama – tel./fax 22 677-88-10,
redaktor naczelny – 22 677-88-11, sekretarz redakcji – 22 677-84-46,
redakcja – 22 677-84-45.

E-mail: redakcja@nasze-slowo.pl, prenumerata@nasze-slowo.pl, ogloszenia@nasze-slowo.pl
Internet: www.nasze-slowo.pl

Kolegium Redakcyjne: Khrystyna Zanyk, Piotr Tyma, Igor Szczurba.
Zespół redakcyjny: redaktor naczelny – Khrystyna Zanyk, sekretarz – Igor Szczurba, redaktorzy – Paweł Łoza (Warszawa), Kateryna Semchuk (Warszawa), Anna Winnicka (Koszalin), redaktor stylistyczny – Olga Rusina, redaktor techniczny – Olga Michaluk, wydanie internetowe – Halina Leskiw.
Współpracownicy: Stefan Migus (Olsztyn), Janusz Bakunowicz (Bielski Podlaski), Anastazja Krawczuk (Warszawa), Anastasija Kanarska (Lwów), Piotr Andrusieczko (Poznań), Olesia Gieral (Lublin), Bogdan Tchórz (Górowo Iławskie), Ludmiła Łabowicz (Białystok), Oksana Kulczewycz (Legnica), Grzegorz Spodarek (Kętrzyn), Katarzyna Komar-Macyńska (Przemyśl), Igor Isajew (Warszawa), Jerzy Gawryluk (Bielski Podlaski), Mikołaj Pipka (Przemyśl), Olena Humeniuk (Kijów), Adam Wiewiórka (Legnica).

Wydawca: Związek Ukraińców w Polsce, ul. Kościeliska 7
03-614 Warszawa, tel.: 22 679-96-77, 677-88-05 (sekretariat),
22 677-88-06 (sekretarz Zarządu Głównego), fax: 22 679-96-95,
E-mail: zuwp@post.pl, sekretariat@ukraina.com.pl,
Internet: http://www.oup.ukraina.com.pl

Fotokład: Redakcja „Nasze Slovo”
Druk: Drukarnia „Efekt”. Nakład 2850 egz.
Pismo dofinansowane ze środków dotacji Ministra Spraw Wewnętrznych i Administracji

Konto bankowe dla wpłat tylko w USD:
Związek Ukraińców w Polsce Z.G., ul. Kościeliska 7, 03-614 Warszawa
IBAN: PL20 1160 2202 0000 0000 5515 6196
BIC/S.W.I.F.T.: BIGBPLWXXX
Bank Millennium S.A., ul. S. Żaryna 2a, 02-593 Warszawa

Konto bankowe dla wpłat w pozostałej walucie:
47 1160 2202 0000 0000 5515 6292

Poglądy autorów publikacji nie zawsze są zbieżne z poglądami redakcji.

Za wiarygodność faktów odpowiadają autorzy.
Redakcja nie zwraca tekstów nie zamówionych oraz zastrzega sobie prawo
ich redagowania, skracania i zmiany tytułów. Koresponduje z czytelnikami
tylko na łamach tygodnika.

Rozpowszechnianie materiałów z „Naszego Słowa” wyłącznie za zgodą redakcji.

Za treść ogłoszeń i reklam redakcja nie ponosi odpowiedzialności.

„Nasze Slovo” dostępne jest w oddziałach Poczty Polskiej, w kioskach RUCH-u,
w wybranych EMPIK-ach oraz w wydaniu internetowym www.eprasa.pl/news/nasze-slowo.

Prenumerata realizowana przez RUCH S.A.:

Zamówienia na prenumeratę można składać bezpośrednio na stronie
www.prenumerata.ruch.com.pl

Ewentualne pytania prosimy kierować na adres e-mail: prenumerata@ruch.com.pl
lub kontaktując się z Centrum Obsługi Klienta „RUCH” pod numerami: 22 693 70 00
lub 801 800 803 – czynne w dni robocze w godzinach 7⁰⁰ – 17⁰⁰.

